

Motion till riksdagen 2006/07:Fi245

av Lars Ohly m.fl. (v)

Ekonomisk politik för jobb, rättvisa och hållbar utveckling

1 Sammanfattning

Sverige behöver en ekonomisk politik för jobb, rättvisa och jämställdhet.

Svensk ekonomi är sedd ur de flesta perspektiv mycket stark. Tillväxttakten har varit hög under ett flertal år. Skatteintäkterna har ökat. De offentliga finanserna är exceptionellt starka. Prognoserna har fått revideras uppåt. Dessa resultat bygger bland annat på tidigare investeringar i samhällets infrastruktur, från vägar till sjukvård, i alla de människor som dagligen genom sitt arbete skapar rikedomarna och i de offentliga system som håller ihop samhället och gör Sverige till ett välfärdssamhälle. Om vi inte fortsätter dessa investeringar, och om vi inte investerar i framtidsnäringar, kommer den ekonomiska utvecklingen att rulla baklänges och konsekvenserna för miljö och landsbygd bli stora. Det vore att föra en ansvarslös politik. Sådan är den politik regeringen föreslår i budgetpropositionen.

Svensk ekonomi lider också av många allvarliga problem. Arbetslösheten är det största. Att människor som vill och kan arbeta inte finner något arbete är ett slöseri med samhällets resurser och den ekonomiska politikens främsta misslyckande. Delvis sammanhängande med detta är att klyftorna i inkomster och förmögenheter vuxit över de senaste decennierna. Den strukturella diskrimineringen av kvinnor på samhällslivets alla områden – inte minst när det gäller löner och arbetsvillkor – kvarstår. Den politik regeringen föreslår i budgetpropositionen fördjupar dessa problem.

Vänsterpartiet avvisar därför regeringens politik. Vi säger nej till de förslag på skattesänkningar som regeringen presenterar och som är ämnade att gynna de gynnade på folkflertalets bekostnad. Vi avvisar således de kraftiga försämringar som regeringen föreslår, särskilt på arbetsmarknadspolitikens område, med siktet inställt på att försvaga den fackliga organiseringen och därmed löntagarnas ställning.

Vänsterpartiet presenterar istället en omfattande reformbudget för jobb, rättvisa och jämställdhet.

Fel! Okänt namn på

Det är dags att bryta arbetslösheten! En röd tråd genom Vänsterpartiets förslag är att jobben ska bli fler. Vi presenterar en kraftfull satsning på fler anställda i kommuner och landsting. Stödet utformas som ett riktat sysselsättningsstöd med full kompensation till de kommuner och landsting som anställer, till avtalsenliga löner, där de själva bedömer att behoven finns. Vi skapar utrymme för 150 000 nya jobb under en treårsperiod. Satsningen innebär en nettokostnad för offentlig sektor på 6,4 miljarder kronor 2007, då 40 000 personer beräknas kunna anställas, och växer över tiden. Vi gör även ett flertal andra satsningar, inom miljösektorn, för att stimulera byggandet, för att stödja forskningen och för att underlätta för små och medelstora företag. Också dessa kommer att innebära minskad arbetslöshet. Vi avvisar regeringens kraftiga nedskärningar på de arbetsmarknadspolitiska programmen. Dessa kan och ska förbättras, men behövs för att hjälpa dem som står långt bort från arbetsmarknaden tillbaka till jobb. Den öppna arbetslösheten beräknas öka med regeringens politik, till och med enligt regeringens egna beräkningar, detta i ett läge då arbetsmarknaden före valet utvecklades i starkt positiv riktning. Den bedömning som i vårbudgetpropositionen gjordes av den öppna arbetslösheten var 4,5 procent under 2007. Regeringen bedömer att den öppna arbetslösheten blir 5,8 procent. Med Vänsterpartiets politik hamnar den öppna arbetslösheten kring 4,1 procent för att därefter fortsätta att sjunka om vår politik får genomslag.

Det är dags att göra upp med den nyliberala hegemonin över den ekonomiska politiken! Den marknadsliberala grundsyn som fortsätter att dominera debatten skapar arbetslöshet och en socialt destruktiv överföring av resurser till de rikaste. Vänsterpartiet ifrågasätter denna politik. Vi vill demokratisera den ekonomiska politiken. Arbetslöshetsbekämpning ska vara den ekonomiska politikens allt överskuggande mål. Vi är därmed fortsatt kritiska till systemet med en ”fristående” riksbank. Vi ifrågasätter också systemet med utgiftstak för staten, vilket samtidigt motverkar offensiva välfärdssatsningar och tillåter ofinansierade skattesänkningar. För 2007 föreslår Vänsterpartiet samma utgiftstak som vi kom överens om med den socialdemokratiska regeringen och som fastslogs av riksdagen 2006. Vi föreslår att riksdagen avslår regeringens förslag på utgiftstak för 2008. Vi föreslår istället en ansvarsfull budget som använder statens resurser på ett förnuftigt sätt. Överskottsmålet för statens finanser bör ersättas med en politik för god hushållning och långsiktig hållbarhet. För 2007 innebär våra förslag ett högre sparande i offentlig sektor än regeringens förslag. Vi presenterar samtidigt skatteförslag för att öka statens inkomster och skapa utrymme för en nödvändig och eftersatt omfördelningspolitik.

Det är dags för en rejäl miljöatsning! Klimatförändringarna är redan här. Behovet av miljö-, trafik- och energiomställning är av existentiell karaktär. Regeringens politik är i dessa avseenden svag eller direkt bakåträvande. Vänsterpartiet storsatsar på klimatinvesteringsprogrammet med 700 miljoner kronor per år. Anslagen till effektivare energiomställning höjs med 600 miljoner kronor på tre år. En kraftfull satsning som sammanlagt omfattar flera miljarder kronor görs på tågtrafiken och likaså satsas på långsiktiga

utvecklingsmöjligheter för kollektivtrafiken. Villkoren för biodrivmedel förbättras.

Det är dags att ta strid för att höja kvinnors löner! Kvinnor tjänar alltför mindre än män. För att komma till rätta med problemet krävs genomgripande förändringar på och utanför arbetsmarknaden. Rätten till heltid och tillsvidareanställning är mycket viktiga frågor. Där går regeringens politik i motsatt riktning. Föräldraförsäkringens utformning är avgörande. Vi föreslår i vårt budgetförslag en individualisering av föräldraförsäkringen. Därutöver gör vi en satsning genom att avsätta 10 miljarder kronor i ett viktat statsbidrag till kommunerna, för att premiera de kommuner där kvinnors lönesituation förbättras.

Det är dags för stora reformer! Sverige är rikt. Men rikedomarna är orättvist fördelade. De resurser som finns i statskassan bidrar varken till dagens eller till framtidens välfärd för folkflertalet, om de används till stora skattesänkningar eller om de samlas på hög istället för att komma till nytta i produktiva reformer. Vänsterpartiet presenterar i budgeten ett flertal stora och viktiga reformer som ökar välfärd och rättvisa och som fått vänta alltför länge på att förverkligas. Denna rättvisesatsning är också i sin tur produktiv. Grupper med ett eftersatt konsumtionsutrymme får möjlighet att genom ökad köpkraft påverka den samlade ekonomin positivt. Vi visar med vår budgetmotion att det ekonomiska utrymmet i allra högsta grad finns för dessa satsningar. Några av de mer märkbara, övriga reformerna är:

- ? Höjda studiemedel med 1 200 kronor/månad från 2007.
- ? Höjt tak i a-kassan från 730 till 880 kronor per dag från 1 juli 2007.
- ? En omfattande tandvårdsreform med ett högkostnadsskydd, från 2008.
- ? Höjd garantipension från 2008, fortsatt höjning av bostadstillägget till pensionärer till 95 procent, stegvis höjning av sjuk- och aktivitetsersättningen (förtidspension), till 67 procent. Vi höjer även bostadstillägget för denna grupp.
- ? En satsning på 750 miljoner kronor per år för att uppnå tillgänglighetsmålet för personer med funktionshinder.
- ? Förlängda bostadsproduktionsstöd till 2008, med höjd ambitionsnivå under 2007 även jämfört med vårbudgetpropositionen, för att skapa förutsättningar för byggandet av 13 700 hyreslägenheter 2007 och 15 000 år 2008.
- ? Slopad karensdag i sjukförsäkringen från 2008.
- ? Fortsatt stark satsning på vuxenutbildningen, till skillnad från regeringens förslag.
- ? Mer resurser till Ekobrottsmyndigheten.

Vi beskriver vår övergripande politik samt våra förslag till samlade utgifter på olika områden i denna budgetmotion. Precisering av anslag under varje utgiftsområde finns i separata motioner för varje utgiftsområde. Där beskrivs de enskilda förslagen i närmare detalj.

Fel! Okänt namn på

2 Innehållsförteckning

1	Sammanfattning.....	1
2	Innehållsförteckning.....	4
3	Förslag till riksdagsbeslut.....	6
4	Regeringens politik.....	8
4.1	En bakåtsträvande politik.....	9
4.2	En jobblös politik.....	10
4.3	En politik för nedmontering av den svenska modellen	12
4.4	En politik för växande samhällsklyftor	13
4.5	En antifeministisk politik.....	15
5	Jobbpaket för välfärd och rättvisa	17
5.1	Jobsatsning i offentlig sektor	17
5.2	Den offentliga sektorn måste växa.....	17
5.3	Våra förslag till satsningar	19
5.4	Investeringar i miljöjobb.....	21
5.5	Forskning för framsteg.....	22
5.6	Stimulera bostadsbyggandet	24
5.7	Nya jobb i små och medelstora företag.....	24
6	Full sysselsättning, finans- och penningpolitik.....	26
6.1	En demokratiserad penningpolitik för full sysselsättning	26
6.2	Finanspolitiska överväganden.....	28
7	En feministisk politik	30
7.1	Feministisk helhetssyn.....	30
7.2	Mäns våld mot kvinnor	31
7.3	Arbete och lön.....	31
7.4	Könssegregerad arbetsmarknad	32
7.5	Minska löneklyftorna.....	32
7.6	Rätt till heltid	33
7.7	Svag och dålig regeringspolitik.....	33
7.8	Föräldraförsäkring och underhållsstöd.....	34
8	Miljö-, trafik- och energiomställning	35
8.1	Klimatpolitik – åtgärder för förnybar trafik och energi.....	35
8.2	Miljö- och energiomställningen ger jobb.....	35
8.3	Åtgärder på energiområdet.....	36
8.4	Miljöanpassad vägtrafik.....	36
8.5	Växling till miljöstyrande åtgärder	37
8.6	Miljöpolitik	38
8.7	Öka skyddet av våra skogar	38
8.8	Gröna jobb – arbetstillfällena och biologisk mångfald	39
8.9	Nya åtgärder för bättre havsmiljö	39
9	Skattepolitik	40
9.1	Skatt på inkomster	40
9.2	Skatt på boende.....	41
9.3	Företag	42
9.4	Åtgärder mot skattefusk.....	42

Fel! Okänt namn på

9.5	Tabell över Vänsterpartiets förslag avseende skatter och andra inkomster	43
10	Kommunal ekonomi.....	46
10.1	Ökad efterfrågan väntar	47
10.2	Välbehövlig förbättring	47
10.3	Reell försämring i den borgerliga regeringens förslag.....	48
10.4	Öka välfärden med fler jobb i kommunsektorn	48
10.5	Uppvärdera kvinnors arbete.....	49
11	Utgiftsområden.....	50
11.1	UO 1 Rikets styrelse	51
11.2	UO2 Samhällsekonomi och finansförvaltning.....	51
11.3	UO3 Skatt, tull och exekution	52
11.4	UO4 Rättsväsendet	52
11.5	UO5 Internationell samverkan.....	52
11.6	UO6 Försvar samt beredskap mot sårbarhet	52
11.7	UO7 Internationellt bistånd	52
11.8	UO8 Migration	53
11.9	UO9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg.....	53
11.10	UO10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp	54
11.11	UO11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom	54
11.12	UO12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn	54
11.13	UO13 Arbetsmarknad.....	55
11.14	UO14 Arbetsliv	56
11.15	UO15 Studiestöd	56
11.16	UO16 Utbildning och universitetsforskning	56
11.17	UO17 Kultur, medier, trossamfund och fritid.....	57
11.18	UO18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning, byggande, konsumentpolitik	57
11.19	UO19 Regional utveckling	58
11.20	UO20 Allmän miljö- och naturvård.....	58
11.21	UO21 Energi.....	59
11.22	UO22 Kommunikationer	59
11.23	UO23 Jord- och skogsbruk, fiske med anslutande näringar.....	59
11.24	UO24 Näringsliv	60
11.25	UO25 Allmänna bidrag till kommuner.....	60
11.26	UO26 Statsskuldsräntor m.m.	60

Fel! Okänt namn på

3 Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen beslutar att godkänna utgångspunkterna för den ekonomiska politiken i enlighet med vad som anförs i motionen (avsnitten 4, 5, 6 och 10 i motionen).
2. Riksdagen fastställer utgiftstaket för staten inklusive ålderspensionssystemet till 949 miljarder kronor 2007 i enlighet med vad som anförs i motionen (avsnitt 6.2 i motionen).
3. Riksdagen godkänner beräkningen av statens inkomster för 2007–2009 i enlighet med vad som anförs i motionen (avsnitt 9.5 i motionen).
4. Riksdagen beslutar om fördelningen av utgifter på utgiftsområden för 2007 i enlighet med vad som anförs i motionen (avsnitt 11 i motionen).
5. Riksdagen godkänner beräkningen av utgifter på utgiftsområden för 2008 och 2009 i enlighet med vad som anförs i motionen (avsnitt 11 i motionen).
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om en jobsatsning genom skattekreditering på budgetens inkomstsida (avsnitt 5.3 i motionen).
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om en feministisk politik (avsnitt 7 i motionen).
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om miljö-, trafik- och energiomställning (avsnitt 8 i motionen).
9. Riksdagen beslutar att avslå regeringens förslag till riktlinjer för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken (BP kapitel 1).
10. Riksdagen beslutar att avslå regeringens förslag till utgiftstak för staten inklusive ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten till 938 miljarder kronor för 2007 och 971 miljarder kronor för 2008 (BP avsnitt 4.2.1).
11. Riksdagen beslutar att avslå regeringens förslag till utgifter på utgiftsområden för 2007 (BP avsnitt 4.2.2 tabell 4.6).
12. Riksdagen beslutar att avslå regeringens förslag till beräkning av taket för den offentliga sektorns utgifter för 2007 och 2008 (BP avsnitt 4.2.3).
13. Riksdagen beslutar att avslå regeringens förslag till den preliminära fördelningen av utgifter på utgiftsområden för 2008 och 2009 som riktlinje för regeringens budgetarbete (BP avsnitt 7.4.1 tabell 7.6).
14. Riksdagen beslutar att avslå regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1990:659) om särskild löneskatt på vissa förvärvsinkomster (BP avsnitten 3.2 och 5.3.1).
15. Riksdagen beslutar att avslå regeringens förslag till lag om ändring i mervärdesskattelagen (1994:200) (BP avsnitten 3.3 och 5.8.1).
16. Riksdagen beslutar att avslå regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1997:323) om statlig förmögenhetsskatt (BP avsnitten 3.8, 5.4.1.1 och 5.4.2).
17. Riksdagen beslutar att avslå regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1997:324) om begränsning av skatt (BP avsnitten 3.9 och 5.2.3).

Fel! Okänt namn på

18. Riksdagen beslutar att avslå regeringens förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229) (BP avsnitten 3.11, 5.2.1, 5.2.2, 5.2.3, 5.2.4, 5.2.5, 5.4.1.4, 5.5.1.1 och 5.5.1.2).
19. Riksdagen beslutar att avslå regeringens förslag till lag om ändring i socialavgiftslagen (2000:980) (BP avsnitten 3.12 och 5.3.1).
20. Riksdagen beslutar att avslå regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2000:981) om fördelning av socialavgifter (BP avsnitten 3.13 och 5.3.1).
21. Riksdagen beslutar att avslå regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2001:1170) om utvidgning av de särskilda avdragen enligt socialavgiftslagen (2000:980) (BP avsnitten 3.15 och 5.3.1).
22. Riksdagen beslutar att avslå regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2001:1227) om självdeklarationer och kontrolluppgifter (BP avsnitt 3.16).
23. Riksdagen beslutar att avslå regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2004:126) om skattereduktion för förmögenhetsskatt (BP avsnitten 3.17 och 5.4.1.2).
24. Riksdagen beslutar att avslå regeringens förslag till lag om upphävande av lagen (2005:30) om kreditering på skattekonto av stöd för investeringar i energieffektiviseringar och konvertering till förnybara energikällor (BP avsnitten 3.19 och 5.10.1).
25. Riksdagen beslutar att avslå regeringens förslag till lag om upphävande av lagen (2005:1105) om kreditering på skattekonto av stöd för investering i konvertering från direktverkande elvärme i bostadshus (BP avsnitten 3.20 och 5.10.1).
26. Riksdagen beslutar att avslå regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2006:5) om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229) (BP avsnitten 3.21 och 5.2.2).
27. Riksdagen beslutar att avslå regeringens förslag till lag om upphävande av lagen (2006:294) om särskild beräkning av vissa avgifter för enmansföretag under åren 2006 och 2007 (BP avsnitten 3.22 och 5.3.5).
28. Riksdagen beslutar att avslå regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2006:1008) om ändring i lagen (1984:1052) om statlig fastighets-skatt (BP avsnitten 3.24 och 5.4.1.3).
29. Riksdagen beslutar att avslå regeringens förslag till lag om fastighetsskatt i vissa fall vid 2007–2009 års taxeringar (BP avsnitten 3.25, 5.4.1.1 och 5.4.1.2).

Fel! Okänt namn på

4 Regeringens politik

Det finns anledning att rikta allvarlig kritik mot riktlinjerna för den ekonomiska politik som presenteras i budgetpropositionen (prop. 2006/07:1). Vi anser därför att riksdagen bör avslå riktlinjerna för den ekonomiska politiken och budgetpolitiken. Vår kritik riktar sig mot många allvarliga brister.

Regeringens politik är bakåtsträvande. Politiken tar inte sikte på att göra Sverige till ett starkare välfärdssamhälle i en tid av global omvandling. Det saknas krafttag för en nödvändig miljömställning. Det saknas en strategi för hållbar modernisering av industri- och tjänstesektorerna, som inte bygger på lönekonkurrens. Den syn på samhällsekonomin som kommer till uttryck i propositionen bygger på nyliberal ekonomisk teori, klädd i en någorlunda Sverigeanpassad välfärdsretorik. Den sätter sin tilltro till att blinda marknadsmekanismer ska ”effektivisera” olika delar av samhället – inklusive arbetsmarknaden. Detta skapar förvisso ett förändringstryck, men snarare för en tillbakarullning av viktiga samhälleliga framsteg. Behandlingen av de statliga finanserna bygger på en medveten föresats att minska den gemensamt kontrollerade och demokratiskt påverkbara delen av den samlade ekonomin och därmed överlämna alltfler viktiga beslut om framtida vägval till det privata kapitalet.

Regeringens politik är en jobblös politik. Finansplanens centrala budskap är behovet av fler jobb, genom att ”det ska bli mer lönsamt att arbeta och driva företag”. Det saknas dock en strategi för att jobben ska bli fler, annat än genom att det ska bli besvärligare för de människor som redan är arbetslösa. Genom en kraftig och oövertäckt neddragning på de arbetsmarknadspolitiska programmen ökar den öppna arbetslösheten, medan personer som står långt bort från arbetsmarknaden drabbas av en kombination av högre trösklar till den reguljära arbetsmarknaden och sämre allmänna livsvillkor. Vår bedömning är att regeringens uppskattning av den totala arbetslöshetens utveckling är alltför optimistisk, särskilt för kommande budgetår.

Regeringens politik är en politik för nedmontering av den svenska modellen. Genom en kombination av åtgärder undergrävs effektivt fundamenten för den nordiska välfärdsmodellen, som, sina begränsningar till trots, i internationell jämförelse levererat stora och breda framsteg för människors livsvillkor. Arbetsmarknadens funktionssätt förändras till arbetstagarnas nackdel genom försämrade möjligheter för fackföreningarna att verka och att upprätthålla kollektivavtal.

Regeringens politik är en politik för växande samhällsklyftor. Det gäller inkomst, förmögenheter och inflytande. Det gäller även regionala skillnader.

Regeringens politik är antifeministisk. Den är ett hot mot strävanden efter lika rättigheter, möjligheter och skyldigheter i verkligheten, för män och kvinnor. Den riskerar att minska kvinnors arbetskraftsdeltagande och utvidga klyftorna mellan mäns och kvinnors inkomster.

Vänsterpartiet presenterar längs alla dessa linjer en budget och riktlinjer för den ekonomiska politiken, som går i motsatt riktning.

Fel! Okänt namn på

så kallade reservationslönerna och stimulera skapandet av en arbetsmarknad för mycket låga löner. De subventioner som planeras till så kallade hushållsnära tjänster verkar i samma riktning – att skapa en sub-arbetsmarknad, i detta fall närmast exklusivt för kvinnor – där långsiktigt sämre villkor och utveckling är att förvänta. Detta är en politik som Vänsterpartiet avvisar.

För att kunna göra nödvändiga framtidsinvesteringar som långsiktigt stärker svensk konkurrenskraft krävs en omfördelning av resurser till den gemensamma sektorn. Regeringens politik går i motsatt riktning. Den offentliga verksamheten bantas snarare än byggs ut. Regeringen avser exempelvis att sälja ut statliga företag med en volym av 50 miljarder kronor per år. Svenska folkets gemensamma egendom ska enligt regeringen ut på börsen och därmed stärka det från demokratiskt inflytande avskärmade, privatkapitalistiska fåtalsägandet. Dessa företag underkastas då helt och hållet en kortsiktig marknadslogik och kan inte tas i anspråk för att nå viktiga långsiktiga mål. Vänsterpartiet avvisar utförsäljningsförslagen och menar istället att de statliga företagen ska utvecklas och fungera som spjutspetsar i olika branscher genom att stödja avancerad teknikutveckling och möjliggöra forskning och innovationer som leder till produktion. De statliga företagen levererar också årligen in stora vinster till staten, vilka kan användas till välfärden på ett förnuftigt och framåtsyftande sätt. De statliga företagen är betydelsefulla för hela Sverige. Det är viktigt att de befinner sig i framkanten på både teknisk utveckling och arbetsplatsdemokrati.

Medan de statliga bolagen kan leverera sin vinst tillbaka till statskassan, gör de privatägda bolagen vinster som går ned i aktieägarnas – och direktörernas – fickor. Att det finns ett omfattande små- och fondsparande i Sverige ändrar knappast på det faktum att de stora bolagsvinsterna fördelas bland ett smalt samhällsskikt dominerat av män med höga inkomster. Förra året var ett extremt framgångsrikt år för de svenska börsbolagen. Den totala vinsten i börsbolagen översteg 360 miljarder kronor. Ökningen var cirka 40 procent gentemot 2004, också det ett rekordår. Runt 150 miljarder kronor delades ut till aktieägarna – det motsvarar lönekostnader för cirka en halv miljon vårdbiträden. Dessa vinster hade inte varit möjliga utan en fungerande samhällsstruktur och en tjänstesektor som behöver ha starka gemensamma inslag för att vara allmänt tillgänglig. Dessa tjänster växer i betydelse i avancerade ekonomier. Det är viktigt att resurser återförs till den gemensamma samhällsekonomin genom beskattning av såväl kapital som inkomster, för att möjliggöra en hög välfärdsnivå och fortsatta investeringar. Regeringen föreslår istället en öppning mot privatisering av centrala välfärdstjänster, samtidigt som skatter sänks för att gynna de rikaste. Det är en kortsiktig orättfärdig och långsiktigt destruktiv politik. Vänsterpartiet avvisar denna politik och redovisar i sitt budgetförslag viktiga välfärdsreformer som länge varit eftersatta.

4.2 En jobblös politik

Den makroekonomiska situationen är som nämnts god på många sätt. Den höga arbetslösheten utgör dock ett helt centralt missförhållande. Jämfört med

Fel! Okänt namn på

många andra västländer är arbetslösheten i Sverige låg och framför allt är sysselsättningen hög. Dagens arbetslöshetsnivåer är ändå oacceptabelt höga. Svensk ekonomi har goda förutsättningar att nå full sysselsättning, om det förs en aktiv politik för detta. Som framgår av denna motion menar Vänsterpartiet att regeringen inte föreslår en sådan politik i budgetpropositionen.

Regeringen presenterar i budgetpropositionen en politik som bygger på förhoppningar om att det ska bli fler jobb för att man sänker skatterna och ger mer pengar till de rika. Det finns ingen egentlig grund för att tro att detta ska inträffa. Regeringens nyckelparoll om att det ska "löna sig att arbeta" bygger på grundtanken att de arbetslösa avstår från arbete som ett marknadsmässigt val mellan olika, prissatta, preferenser. Detta synsätt finner stöd i neoklassiska nationalekonomiska teoriböcker, men inte i verkligheten. I själva verket har arbetet en djupt social funktion. Människor vill arbeta. Arbetslösa är inte mindre villiga att arbeta än de som har arbete¹. I Sverige är attityden till arbete över huvud taget sådan att människor anser det mycket viktigt i sig. 75 procent instämmer i påståendet "Jag skulle uppskatta att ha ett arbete även om jag inte behövde pengarna", jämfört med 58 procent i Storbritannien och 65 procent i USA². Att öka människors "incitament" att anstränga sig hårdare för att få jobb, genom att kraftigt försämra villkoren för den som drabbats av arbetslöshet, skapar inte fler arbetstillfällen. Enligt AMS sökte de arbetslösa vid halvårsskiftet 2005 ungefär två miljoner jobb per månad. Det fanns då minst 40 sökande per ledigt arbete.³ Sedan dess har de arbetslösa blivit färre och antalet lediga jobb fler, men signalen är tydlig. För liten ansträngning från de arbetslösas sida är inte problemet.⁴ På samhälls nivå är det klart att sökandet i sig inte skapar fler jobb.

Den ekonomiska politiken måste alltså inriktas på att skapa flera arbeten, medan arbetsmarknadspolitiken måste inriktas på att hjälpa dem som står längre bort från arbetsmarknaden att inte ständigt hamna sist i samma kö.

Regeringen gör ingetdera. Den ekonomiska politiken stimulerar konsumtionsutrymmet för dem som redan har det gott ställt. Arbetsmarknadspolitiken skärs ned kraftigt och skapar därmed stora svårigheter för dem som i dag är arbetslösa och inte omedelbart får ett arbete. Trots det exceptionellt goda utgångsläget kommer arbetslösheten enligt regeringens egna beräkningar att öka under 2007. Därefter räknar regeringen med positiva effekter för sin politik. Om dessa uteblir, vilket är troligt, kommer de arbetslösa att drabbas flerfaldigt, genom sänkta ersättningar, svårigheter att kvalificera sig för ersättning över huvud taget och nedskurna arbetsmarknadspolitiska program som kan aktivera dem och erbjuda en väg tillbaka till arbetslivet.

¹ Åberg, R (1997) "Är stigande jämviktsarbetslöshet huvudproblemet på arbetsmarknaden?", *Ekonomisk debatt*, 1/97.

² Svallfors, Stefan (2004) Klasssamhällets kollektiva medvetande: klass och attityder i jämförande perspektiv, Boréa.

³ LO-tidningen 051006.

⁴ Forskaren Margareta Bolinder som följde upp en grupp arbetslösa kunde till och med visa att sökandet inte systematiskt påverkade individens sannolikhet att få jobb. De som sökte få jobb fick jobb i lika stor utsträckning som de som sökte många jobb (se SvD Näringsliv 060102).

Fel! Okänt namn på

Såväl den ekonomiska politiken som arbetsmarknadspolitiken är, som vi också beskrivit tidigare, utformade för att trycka ned löntagarkollektivets löneanspråk och skapa en särskild låglönemarknad.

Regeringen vill presentera sin politik som en del av en traditionell svensk ”arbetslinje”. Denna beskrivning är felaktig. Arbetslinjen bygger på att arbetslösa istället för låga kontantstöd erbjuds ersättning från en gemensam försäkring i utbyte mot att man deltar i erbjudna aktiva insatser. Själva syftet är att den arbetslösa inte ska hamna i en desperat situation och utnyttjas i lönekonkurrens. Regeringen försätter nu de arbetslösa, särskilt de som varit arbetslösa länge, i precis en sådan situation, samtidigt som just de aktiva arbetsmarknadspolitiska åtgärderna bantas. Regeringens politik är med andra ord det kraftigaste avsteget från arbetslinjen på decennier. Regeringen konstaterar själv att arbetslinjens syfte är ”att skydda individernas inkomster snarare än deras jobb”⁵, samtidigt som den lägger förslag på att urholka arbetslöshetsförsäkringen och presenterar detta som ett viktigt framsteg!⁶ Skrivningen om att ”en alltför generös arbetslöshetsförsäkring [kan] minska människors möjligheter att hitta ett nytt jobb” kan knappast tolkas på annat sätt än att det är lönedumpning som eftersträvas.

Det har funnits välgrundade skäl att rikta kritik mot många delar av arbetsmarknadspolitiken. Kraven på arbetsmarknadspolitiken har ökat i takt med att arbetsmarknaden försämrats, särskilt efter 1990-talskrisen med det därmed sammanlänkade sammanbrottet på arbetsmarknaden, men resurserna för att upprätthålla arbets-/aktivlinjen har inte ökat i motsvarande grad. Jämfört med situationen på 1970- och 1980-talen har andelen arbetslösa som deltar i aktiva åtgärder, erbjuds arbetsmarknadsutbildning eller subventionerad anställning minskat. Under senare år har insatser vidtagits för att vända denna utveckling. Regeringen bryter i budgetpropositionen med dessa ansträngningar.

Regeringens retorik om ”full sysselsättning” framstår därför i bjärt kontrast till innehållet i den politik som presenteras i budgetpropositionen. Det bör också noteras att regeringen skriver att ”ekonomin beräknas gå mot fullt resursutnyttjande 2009”⁷, samtidigt som den själv beräknar att den öppna arbetslösheten vid detta tillfälle ska vara 4,3 procent. Vår kritik mot regeringens arbetsmarknadspolitik utvecklas särskilt i motioner som rör utgiftsområdena 13 och 14.

4.3 En politik för nedmontering av den svenska modellen

Regeringens politik riktar udden mot den svenska välfärdsmodell som i många avseenden varit exceptionellt framgångsrik i internationell jämförelse. Detta genomförs genom försämringar på flera plan. Den svenska modellen

⁵ Finansplanen, s. 32.

⁶ Finansplanen, s. 41.

⁷ Bilaga 2 till Finansplanen, s. 51.

bygger på ett samspel mellan ett relativt högt skatteuttag, en trygg arbetsmarknad där lönekonkurrens kan motverkas av starka arbetstagarorganisationer, och sociala trygghetssystem som i stor utsträckning betalas genom skattesystemet och bygger på att de flesta ersättningar är tillfälliga försäkringar mot bortfall av inkomst från arbetsmarknaden.

På arbetsmarknaden skapas nu ett tryck för skapandet av låglönesektorer och påföljande effekt på omgivande områden. Lönerna på den svenska arbetsmarknaden sätts utan inblandning från statsmakten, i fria avtal mellan parterna. Regeringen säger sig omhulda denna modell. Men modellen bygger på att starka parter har verkliga möjligheter att upprätthålla de kollektivavtal som reglerar förhållandena på arbetsmarknaden. Regeringen presenterar nu en politik som på flera sätt allvarligt riskerar att försvaga arbetstagarparten. Genom avskaffad avdragsrätt för fackföreningsavgiften och obligatoriskt medlemskap i en väsentligt dyrare arbetslöshetsförsäkring som det både är svårare att kvalificera sig till för ersättning och ger sämre ersättning, är regeringens syfte att minska den fackliga anslutningsgraden och därmed ytterligare försvåra för arbetstagarparten att göra sina intressen gällande.

De svenska socialförsäkringssystemens styrka är deras allmängiltighet och höga grad av inkomstbortfallstäckning. Genom systemet kan de allra flesta inkomstgruppers behov av trygghet tillgodoses, samtidigt som försäkringarna på övergripande samhälls nivå omfördelar resurser till de mest behövande. Systemet är på samma gång kostnadseffektivt och socialt robust. När regeringen föreslår försämrade ersättningsvillkor och sänkta tak i försäkringarna, samtidigt som skattesänkningar kompenserar dem med högst inkomster, är det en öppning för att undandra såväl legitimitet som finansiering från systemet. Välbeställda skikt uppmuntras till att teckna privata försäkringar, medan de som har en utsatt position i samhället kommer att få svårt att alls täckas av någon försäkring.

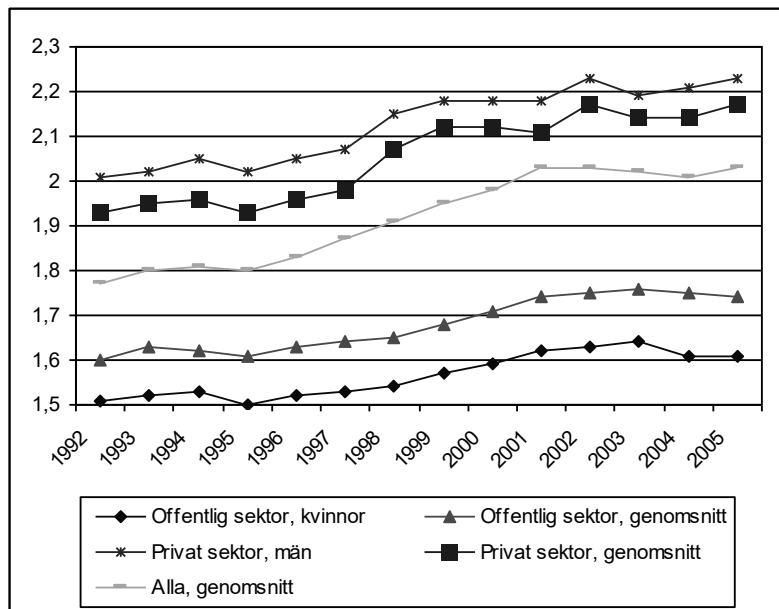
Flertalet element i den politik som presenteras i budgetpropositionen verkar alltså, om än i något olika takt, i en och samma riktning: ett raserande av den svenska välfärdsmodellen. Vänsterpartiet avvisar skarpt dessa ambitioner.

4.4 En politik för växande samhällsklyftor

De goda ekonomiska resultaten fördelas långt ifrån jämnt. Klyftorna i det svenska samhället har ökat. Enligt SCB:s senaste förmögenhetsstatistik uppgick de svenska hushållens samlade nettoförmögenhet till 3 536 miljarder kronor år 2004. Siffran hade ökat med 8 procent sedan föregående år. Trenden för reala tillgångar har varit kraftigt uppåtgående under ett flertal år. Samtidigt som nettoförmögenheterna ökar så sjönk nettomedianförmögenheten för befolkningen. De minst förmögna hushållen hade en lägre genomsnittlig nettoförmögenhet än motsvarande grupp hade 1999, trots höjningen av den samlade förmögenheten. Skuldsättningen fortsatte att öka, särskilt för kvinnor. Hela 71 procent av den sammanlagda nettoförmögenheten återfanns hos en tiondel av befolkningen medan mer än en tredjedel av befolkningen hade en mycket låg eller till och med negativ nettoförmögenhet.

Fel! Okänt namn på

De senaste decennierna har även lönespridningen ökat trendmässigt. De som redan har höga löner har fått kraftiga reallönelöft, medan detsamma inte alls i samma utsträckning gäller lågavlönade. Lönespridningen är betydligt större i privat sektor än i offentlig, men har ökat i bägge. Kvinnors löner halkar fortfarande långt efter mäns. Medelvärdet för inkomster för de 10 procenten hushåll som hade högst inkomst ökade med 45 procent mellan 1999 och 2004, från 268 000 till 388 000. Medianinkomsten ökade under samma period med 25 procent.

Lönespridning efter sektor och kön. Kvot mellan 90:e och 10:e percentilen. *Källa: SCB.*

De ökande klyftorna i löner och förmögenheter hänger tydligt samman med att den offentliga sektorns andel av den totala ekonomin slutade att växa och skattesatserna inte längre ökade som de trendmässigt gjort under hela efterkrigstiden. Den stora skattereformen bidrog till detta. I slutet av 1980-talet och början av 1990-talet ökade ojämlikheten mycket snabbt.

Detta sammantaget indikerar att det finns såväl ett mycket stort behov av som betydande utrymme för en medveten och stark omfördelningspolitik. Istället presenterar regeringen genomgående förslag som minskar omfördelningen i olika samhällssystem.

Arbetsmarknadspolitiken drabbar kraftigt grupper med svag ekonomi. Utbildningspolitiken lämnar ambitionerna att verka utjämnande och riskerar istället att utöka den sociala snedrekryteringen. Såväl den avbrutna satsningen på fler utbildningsplatser som oviljan att höja studiemedlen, vilka urholkats i värde under lång tid, verkar i denna riktning. Satsningen på privatiseringar i samhällsservicen minskar den omfördelning som sker genom att grunden för fördelningen är behov istället för plånboksmakt. Tillgången till kultur begränsas på samma sätt av ökad avgiftsfinansiering istället för tillförda skatte-

del. Avskaffade stöd till byggandet av hyresbostäder försämrar kraftigt möjligheterna för dem med låga inkomster att finna en god bostad till rimlig hyra. Tvärtom riskerar boende i hyreslägenheter nu att uppleva kraftigt höjda hyror.

Särskilt flagrant är regeringens politik vad avser fastighets- och förmögenhetsbeskattningen. Den ovan beskrivna förmögenhetsstegringen bland de redan förmögna beror till stor del på att fastigheter ökat i värde. När det gäller förmögenheter finns också en mycket nära överensstämmelse med inkomster. De som tjänar bäst har också störst förmögenheter. Regeringens förslag att dels halvera förmögenhetsskattesatsen, dels börja en avveckling av fastighets-skatten, på ett sätt som i praktiken blir en riktad begränsning av skattekostnaden för rika villabor, verkar i en tydlig riktning.

Budgetpropositionen är en gåva till de tunna samhällsskikt som har det allra bäst, till priset av att samhällets resurser flyttas från såväl generell välfärd som produktiva investeringar, till lyxkonsumtion och kapitalsparande. Fastighetsskatteförslaget riskerar dessutom att få dubbel effekt om Riksbanken under rådande penningpolitiska ordning får för sig att höja räntorna och därmed ytterligare försvåra en återhämtning av sysselsättningen, vilket ytterligare fördjupar klyftorna.

Även regionalpolitiskt bidrar regeringens politik till vidgade klyftor. Uteblivna eller minskade satsningar på tågtrafiken drabbar särskilt områden utanför storstäderna. En stor del av de faktiska samhällsekonomiska kostnaderna för urholkade försäkringssystem kommer att få bäras av fattiga kommuner som ofta finns i glesbygden. Förslaget om sänkt fastighetsskatt gynnar tydligt kommuner med många invånare som bor i dyra villor. Dessa ligger företrädesvis i norra Storstockholmsområdet. I praktiken får glesbygdskommuner med många arbetslösa bära en extra tung börda för att betala det skattebortfall som uppkommer genom denna politik. På sikt finns anledning att känna stor oro för möjligheten till lika villkor runt om i landet, om beskattningen minskar och utjämningen därigenom hotas.

Vänsterpartiet avvisar regeringens förslag i dessa avseenden och presenterar skatteförslag med en helt annan inriktning.

4.5 En antifeministisk politik

Sett ur feministiskt perspektiv är regeringens politik på flera områden djupt problematisk. För Vänsterpartiet begränsas inte den feministiska politiken till något särskilt politikområde, utan genomsyrar helheten i våra förslag. Vi sammanfattar några aspekter av denna helhet ur ett feministiskt perspektiv i ett särskilt avsnitt i denna budgetmotion.

Regeringens politik bryter med ambitionerna att uppmärksamma kvinnors strukturella underordning på det ekonomiska området. Detta leder till att flera av regeringens förslag får en särskilt negativ effekt på kvinnor som grupp och på strävandena efter jämlika villkor mellan kvinnor och män i samhällslivet i stort.

Försämringarna i socialförsäkringssystemen påverkar kvinnors ekonomi kraftigt. Socialförsäkringarna är tydligt omfördelade från män till kvinnor.

Fel! Okänt namn på

Regeringens förslag om försämringar i arbetslöshetsförsäkringen har en tydlig effekt på kvinnors ekonomi, vilket regeringen själv är medveten om. Att möjligheten att göra uppehåll i a-kassan (så kallad överhoppningsbar tid) begränsas för studerande, drabbar kvinnor, eftersom det vanligaste skälet till att studier drar ut på tiden är att man får barn. De försvårade reglerna att kvalificera sig till a-kassa slår mycket hårt mot deltidsarbetande, vilka företrädesvis är kvinnor. Regeringen underlåter att ta krafttag mot en av de största faktorer som påverkar den könsojämlika lönesättningen på arbetsmarkanden, nämligen det starkt ojämlika uttaget av föräldraförsäkring. Förslaget om jämställdhetsbonus riskerar snarare att befästa idén om föräldraskapet som obligatoriskt för kvinnor och ett frivilligt erbjudande för män. Regeringen aviserar ett förslag om kommunalt vårdnadsbidrag. Det är inte möjligt att klara sig själv på inkomster som går ned till runt 3 000 kronor i månaden. Förslaget handlar alltså i praktiken om att skattesubventionera kvinnors ekonomiska beroende av män. Regeringens förslag om skattesubventioner för hushållsjobb i privata hem är en bromskloss för jämställdhetsarbete. Lågavlönade kvinnor ska ta hand om hushållet för välavlönade kvinnor och män, vilka slipper betala fullt pris för tjänsterna. De lågavlönade kvinnorna fortsätter att dubbelarbeta och slita ut sig utan möjlighet till den karriärutveckling som privilegierade kvinnor förutspås om de slipper hemarbetet. Förslaget bortser helt från mäns roll i hemarbetet.

Utöver detta har regeringen aviserat att viktiga delar av förstärkningen av anställningsskyddet för visstidsanställda (prop. 2005/06:185 Förstärkning och förenkling – ändringar i anställningsskyddslagen och föräldraledighetslagen) inte kommer att få genomslag. Detta är ett dråpslag mot kvinnor, särskilt unga LO-medlemmar, vilka har de flesta av de osäkra anställningarna. Detta är ett allvarligt problem som regeringen medvetet avser att permanenta. Regeringen slopar samtidigt arbetet med propositionen om rätt till heltid. Detta har en ännu tydligare könsaspekt. Det är i överväldigande grad kvinnor som hänvisas till deltidsarbete, som ger mindre inkomster och sämre utvecklingsmöjligheter. Verksamheter som har liknande öppettider och villkor i övrigt kan skilja sig dramatiskt med avseende på heltider respektive deltider beroende på om personalen är mans- eller kvinnodominerad.

I praktiken riskerar regeringens sammantagna politik att leda till större klyftor mellan mäns och kvinnors inkomster – dels direkt genom de förändringar som beskrivits ovan, dels indirekt genom en lägre sysselsättningsintensitet och förvärvsarbetsfrekvens bland kvinnor.

Arbete är grunden för samhällets rikedom. En samhällsorganisation som tar till vara alla människors kreativa förmåga och utvecklar arbetets innehåll och produktivitet skapar förutsättningar för en god välbefinningsutveckling. Full sysselsättning borde alltså vara ett självklart mål för den ekonomiska politiken. Så är det inte i dag. Istället finns det en betydande arbetslöshet, som förlösar många människors begåvning och leder till sociala klyftor och ekonomiska problem. Vänsterpartiet ger kampen för att bekämpa arbetslösheten högsta prioritet också i sitt förslag till statsbudget.

5 Jobbpaket för välfärd och rättvisa

Regeringen har nu försökt att konkretisera sin valretorik om fler jobb. Det framgår av budgetpropositionen att det saknas en politik för full sysselsättning. Tvärtom riskerar regeringens politik att öka arbetslösheten och framför allt att undergräva möjligheterna till en gynnsam framtida utveckling i ekonomin i allmänhet och på arbetsmarknaden i synnerhet. Den övergripande intentionen med regeringens politik är att åstadkomma lönesänkningar eller återhållsamma löneökningar för grupper med redan låga inkomster, och med aktiva insatser skapa en marknad för lågavlönade och lågproduktiva arbeten. Detta är inte en god framtidsväg för svensk ekonomi. Tvärtom.

Vänsterpartiets politik för full sysselsättning går som en röd tråd igenom förslagen i denna budgetmotion. I grunden handlar det om hela den ekonomiska politikens ramverk och utformning. Framställningen av dessa förutsättningar och av förändringsbehovet görs företrädesvis i motionens avsnitt 6.

5.1 Jobsatsning i offentlig sektor

Till skillnad från regeringens politik, som angriper de arbetslösa, angriper Vänsterpartiets politik arbetslösheten. Den väg vi vill gå är den motsatta jämfört med regeringens. Det behövs en storsatsning på en modern och rymlig arbetsmarknad – en arbetsmarknad där kunskapsinnehållet ökar, välfärden stärks och där människor kan vara med på egna villkor, istället för att slås ut.

För att det ska bli möjligt krävs bland annat en kraftfull politik för expansion av den offentliga sektorn. Den offentliga sektorn, vår gemensamma sektor, är den bästa motorn i utvecklingen för ett solidariskt samhälle och för fortsatt modernisering av svensk ekonomi.

5.2 Den offentliga sektorn måste växa

Beslut som fattas om satsningar i offentlig verksamhet får en snabb effekt på sysselsättningen. I ett läge när behoven är stora och uppenbara, är det samhällsekonomiskt oklokt att inte investera i flera jobb i offentlig regi. 1990-talets nedskärningar i den offentliga sektorn kastar fortfarande en skugga över verksamheten. Även om de enorma förlusterna av personellt och materiellt resursutrymme delvis har kompenseras under 1990-talets slut och början av 2000-talet, inte minst tack vare Vänsterpartiets idoga arbete i budgetprocessen under samarbetet med den tidigare regeringen, har såväl anställda som servicetagare många gånger upplevt en känsla av att tid och pengar aldrig riktigt räcker till. Detta gäller alltså samtidigt som Sverige gått från kris till god och mycket god tillväxt, och landet blivit rikare än någonsin. Storföretagen har ökat sina vinster till rekordnivåer. En granskning av 25 svenska industriföretag⁸ visade att vinsten per anställd ökat med 84 procent mellan åren 1998 och

⁸ Dagens Arbete 061002.

Fel! Okänt namn på

2005. Ändå dras välfärdssektorn med ständiga bristsymptom. Det saknas med andra ord en effektivare resursöverföring från dagens vinster, som de arbetande är med och skapar i en gemensam samhällsorganisation, till investeringar i välfärden, som dels är en medborgerlig rättighet, dels en förutsättning för framtida tillväxt och välstånd. Det här är det verkliga systemfelet i svensk ekonomi.

Det gör att en problematik som återfinns i alla moderna välfärdsstater kommer att fördjupas, så länge det inte sker ett brott med den i dag förhärskande nyliberalt inspirerade ekonomisk-politiska huvudlinjen. Detta är ett fundament i Vänsterpartiets ekonomiska politik och i en samhällsdebatt som borde föras brett för att tydliggöra framtida vägval och utmaningar.

I moderna samhällen finns en inneboende tendens till att tjänster generellt sett blir allt dyrare relativt industriprodukter. Det beror på produktionens karaktär. ”Rationaliseringar” kan och ska inte ske på samma sätt inom tjänstesektorn som i industriproduktion. Tjänster blir mer arbetsintensiva i relation till varuproduktion. Det är därmed naturligt att en växande del av de samlade resurserna i ekonomin går till produktion av så kallade humantjänster. Det är också just sådana tjänster som efterfrågas i välfärdssamhällen, när inkomsterna ökar.

Om inte anställningarna i den offentliga sektorn – som just tillhandahåller centrala tjänster i välfärdssamhället – växer, så påtvingas en tillbakarullning av verksamheter som är viktiga för ett utvecklat och utvecklande samhälle. ”Alternativet”, att låta dessa tjänster efterfrågas på marknaden, innebär inte att tjänsterna i sig blir billigare att producera, utan att fördelningen blir anorlunda. Ett anständigt välfärdssamhälle måste fortsätta att förbättra välfärdssektorn, och dessutom inte ransonera dess tjänster efter plånbokens tjocklek. Därför behövs betydligt fler anställda i offentlig sektor, och resurser som avdelas dit genom statsbudgeten. Till skillnad från de avgiftsfinansierade tjänsterna, som kan växa genom ökad efterfrågan, krävs det politiska beslut för att det ekonomiska utrymmet för välfärdstjänster ska växa.

Att bygga ut den skattefinansierade välfärden handlar om att investera långsiktigt för att stärka produktionsförmågan och höja levnadsstandarden. Generellt sett förmår inte privatkapitalet att på allvar höja blicken från, i bästa fall, de närmaste årens resultatrapporter, vilket resulterar i att många samhällsekonomiskt betydelsefulla verksamheter blir eftersatta.

Genom att skattefinansiera välfärdstjänsterna kan de fördelas efter behov, så att så få som möjligt underkonsumerar till exempel vård eller utbildning. Starka samhällen förutsätter ett heltäckande välfärdssystem där varje människas kunskaper och arbetsförmåga bidrar till samhällets välstånd. Avgiftsfinansieringen behöver generellt sett minska.

Förstärkningen av välfärdssektorn behöver gå utöver det nödvändigaste. Vi vill sikta på en utveckling där lärartätheten i skolorna är högre än den varit förut, där det finns tid för förebyggande arbete och inte bara vård i efterhand och där alla som blir gamla kan känna en trygghet i att de kommer att få all hjälp de behöver. Ett modernt välfärdssamhälle behöver fler arbetstimmar i biblioteken, på fritidsgårdarna, i föreningslivet, i folkbildningen, i kulturverksamheterna och i public service-företagen.

Därför är en huvudsträvan i vår budgetmotion att öka den offentliga konsumtionen och framför allt göra detta genom en stor jobsatsning.

5.3 Våra förslag till satsningar

Vänsterpartiet gör en mycket kraftfull satsning på fler jobb i den offentliga sektorn. Detta är en grundton i hela vår ekonomiska politik. Många av våra offensiva reformförslag får effekter på jobben. Människor kommer i arbete där behoven finns, och arbetet leder till välfärdsökningar, men där bristande anslag begränsar möjligheten att ta till vara utvecklingsmöjligheter.

Vårt enskilt största förslag i budgeten är en särskild jobsatsning, som utformas som ett riktat sysselsättningsstöd med full kompensation till kommuner och landsting. Vi visar på en finansiering av satsningen under hela den treårsperiod som överblickas i budgeten. Volymerna är växande över denna tid. Vi bedömer att 40 000 personer kan anställas i kommuner och landsting redan under 2007. För att behoven i den offentliga verksamheten bättre ska kunna täckas och kvaliteten förbättras behövs betydliga ytterligare satsningar, och vi tillför därför medel för ytterligare 50 000 respektive 60 000 anställda kommande år. Kostnaderna för stödet beräknas alltså på den totala, växande volymen.

Den offentliga verksamheten är mångfasetterad. Kommuner och landsting har skilda behov och kan själva bäst bedöma var förstärkningar är mest angelägna. Genom Vänsterpartiets förslag skapas ett utrymme för att kommuner och landsting själva ska göra stora satsningar. Stödet utdelas till de sökande kommuner och landsting som väljer att anställa i enlighet med avtalsenliga villkor. Detta stöd ges, i likhet med flera andra tidigare typer av tidigare anställningsstöd, som en skattekreditering som belastar statsbudgetens inkomstsida. För att inte kommunsektorn ska överkompenseras avräknas beräknade kommunala skatteintäkter från stödet.

Trots att Vänsterpartiets jobsatsning – till skillnad från exempelvis de av regeringen aviserade åtgärderna – inte bygger på allmänna och relativt diffusa förhoppningar om förändrade mikroekonomiska incitament eller makroekonomiska förhållanden, utan på att faktiskt budgetutrymme reserveras för reguljära anställningar, så beräknar vi de positiva effekterna av denna satsning på budgeten försiktigt. De budgeterade kostnaderna för minskade behov av akassa baseras på en utväxlingsfaktor på 0,5. Vi räknar alltså med att antalet personer som är i behov av utbetalningar från arbetslöshetsförsäkringen minskar med 20 000, när 40 000 nya arbetstillfällen bereds. Givetvis är det många som genom jobsatsningen kommer att komma in på arbetsmarknaden från annan sysselsättning, exempelvis studier. Den som rör sig till en ny, offentlig anställning från en position på den reguljära arbetsmarknaden bidrar till en omsättning.

Fel! Okänt namn på

Vi redovisar här de volymer som vår satsning baseras på och de beräknade effekterna på statens finanser:⁹

	2007	2008	2009
Beräknad volym	40 000	90 000	150 000
<i>Varav från öppen arbetslöshet</i>	<i>20 000</i>	<i>45 000</i>	<i>75 000</i>
Kostnad total lönesumma (miljarder kronor)	15,1	35,3	61,2
<i>Beräknade kommunala skatteintäkter</i>	<i>2,1</i>	<i>4,9</i>	<i>8,7</i>
(1) Lämnad skattekredit	-13,0	-30,4	-52,6
(2) Ökade intäkter från arbetsgivaravgifter, m.m.¹⁰	3,0	7,1	12,3
(3) Minskade kostnader för betalningar från arbetslöshetsförsäkringen	3,6	8,2	13,6
Nettoeffekt på det offentliga sparandet	-6,4	-15,2	-26,6

I ovanstående uppställning budgeteras alltså (1) som en skattekostnad på budgetens intäktsida, medan (2) innebär en förstärkning av de beräknade intäkterna. De minskade kostnaderna för utbetalningar från arbetslöshetsförsäkringen beräknas som ovan anförts, på hälften av jobsatsningens volym. Siffrorna i rad (3) minskar alltså de beräknade kostnaderna i Vänsterpartiets budgetförslag vad gäller utgiftsområde 13.

Regeringen anger i budgetpropositionen att den avser att avveckla utgifter som ges som skattekrediteringar på budgetens inkomstsida. Vi har tvärtom utformat vår kraftfulla jobsatsning, liksom ett flertal andra åtgärder i vårt budgetförslag, som skattekrediteringar. Vi ser det som naturligt att vårt stöd till fler jobb i offentlig sektor ges genom krediteringar på budgetens inkomstsida, enligt samma modell som det statliga sysselsättningsstödet till kommuner och landsting, vilket nu planenligt överförs till utgiftssidan. Vi menar också mer allmänt att det nuvarande systemet med ett tak för just statens utgifter skapar en orimlig situation för en rationell hantering av statens finanser, där riksdagen förväntas vidta åtgärder för att bakbinda sig själv från att exempelvis som vi föreslår vidta kraftfulla åtgärder mot arbetslösheten i ett läge med goda statsfinanser, detta samtidigt som man utan vidare kan föreslå ofinansierade eller på annat sätt oansvariga skattesänkningar med mycket stora belopp, vilket händelsevis är just vad regeringen gör i budgetpropositionen.

Den budgetmässiga beskrivningen av jobsatsningen ger egentligen en missvisande faktisk bild av effekterna på ekonomin. Som vi påpekar på flera platser i motionen, kan den samhällsekonomiska betydelsen av många fler

⁹ Beräkningarna bygger på antagande om månadslön på 21 000 kr i månaden 2006, vilket ungefärligen motsvarar medianlön i offentlig sektor. På denna lön räknas en årlig löneglidning på 4 procent per år. Kostnaderna för a-kassa beräknas utifrån en genomsnittlig ersättning, som är 620 kr per dag. Den genomsnittliga nettoeffekten på det offentliga sparandet för en person som övergår till fullt subventionerad anställning blir cirka 214 000 kr, och för en person som övergår från a-kassa till anställning cirka 106 000 kr. Som synes är samtliga grundantaganden mycket försiktiga. Det finns till exempel anledning att tro att många nyanställda initialt kommer att ha löner under medianen. Det är alltså troligt att nettoeffekten för den offentliga sektorns finanser även på kort sikt blir väsentligt mindre än det som tas upp i budgetförslaget.

¹⁰ Vi är medvetna om att denna effekt i själva verket till viss del går via ålderspensions-systemet. I det här sammanhanget budgeteras effekterna aggregerat som ökade intäkter för arbetsgivaravgifter. Nettoeffekten för det offentliga sparandet korresponderar på ett riktigt sätt med de angivna siffrorna, varför kostnaderna beskrivs rättvisande.

anställda i offentlig sektor knappast begränsas till minskade kostnader för utbetalning av arbetslöshetsersättning. Dels är de reella kostnaderna för arbetslösheten enorma, i form av förlorad kompetens, förhöjd sjukdomsrisk, socialt utanförskap i synnerhet för kvinnor, med mera, dels bidrar naturligtvis fler anställda till ökad välfärd – både i form av enklare mätbar samhällelig produktion, och i form av mer svårmätta kvalitetsförbättringar.

Mätproblem i allmänhet och budgeteringsformen i synnerhet gör att en satsning på att bekämpa arbetslösheten framstår som en kostnad för staten – om än tydligt finansierad. I själva verket är denna kraftfulla reform förstås att betrakta som en social investering, avgörande för framtida tillväxtpotentialer i Sverige, både på relativt kort sikt och strukturellt på 15–20 års sikt.

5.4 Investeringar i miljöjobb

Hotet från klimatförändringarna är en av vår tids absoluta ödesfrågor. Allt tal om långsiktighet i den ekonomiska politiken framstår som märkligt om inte politiken också inriktas på att klara av vår långsiktiga överlevnad på jorden. Regeringens proposition är sedd ur miljöperspektiv tydligt bakåtsträvande. Miljö- och energifrågorna behandlas utan djupare förståelse eller intresse. På flera punkter hotas framsteg som gjorts genom tidigare beslut av regering och riksdag.

Omställningen från fossila bränslen till förnybar energi måste fortsätta som ett led i arbetet med att motverka växthuseffekten. Samtidigt måste kärnkraftsavvecklingen drivas på och garanteras. Vi vill att de samhällsägda företagen går i spetsen för energiomställningen. Stat och kommuner måste stimulera och underlätta energieffektivisering, teknikutveckling inom miljöområdet och produktion av förnybar energi. Inom femton år ska den fossila bränsleförbrukningen minska med 80 procent. Det kräver stora satsningar på förnybara och miljövänliga drivmedel. Framför allt krävs en minskning av bilismen genom en kraftig satsning på kollektivtrafik och stora investeringar i spårbundna transporter med därtill kopplade ekonomiska styrmedel.

Samtidigt som utmaningarna på miljöområdet är stora, finns också stora möjligheter. Det är dags att slopa föreställningen om att en radikal miljöpolitik förhindrar god ekonomisk utveckling. Sverige har ett framskjutet utgångsläge, med potential att skapa modern, högkvalitativ och långsiktig, inhemsk sysselsättning inom både privat och offentlig sektor, om utmaningarna möts med en klok politik. Uppskattningar baserade på kvalificerade bedömningar från branschorganisationer (närmare redovisade i Vänsterpartiets rapport Energiomställningen skapar jobb, 26 april 2006) visar att enbart energiomställningen kan skapa åtminstone 170 000 jobb i Sverige under en 15-årsperiod. Det gäller områden som solenergi, vindkraft och energieffektivisering (till exempel elinstallation, VVS, byggnadsåtgärder typ isolering). I motionen som rör utgiftsområde 21 föreslås ett flertal åtgärder för att inleda en jobbskapande energiomställning, däribland ökade anslag för energiforskning och effektivare energianvändning med 100 miljoner kronor.

Fel! Okänt namn på

På trafikområdet framstår regeringens bakåtsträvande politik i klar dager. Trafikpolitiken utformas i de höglönlade, bilburna männens intresse. Den onödiga massbilism som måste stävjas för att vi på allvar ska kunna klara högt ställda miljömål, uppmuntras snarare. Istället för denna politik måste det finnas en medveten och kraftfull satsning på spårbunden trafik. Under utgiftsområde 22 föreslås därför flera investeringslösningar som växlar om till miljövänligare trafikalternativ.

5.5 Forskning för framsteg

Sverige är och ska fortsätta att vara en forskningsnation med högt utvecklad, kunskapsintensiv produktion inom många sektorer. För att det ska kunna ske krävs det tydliga åtaganden från samhällets sida. Det innebär en ekonomisk politik där vi kan överföra vinster i exempelvis industrin – som har tidigare offentliga investeringar i bland annat forskning och utveckling att tacka för sin vinsttillväxt – till nya offentliga investeringar.

När det gäller skapande, fördjupning, spridning och användning av kunskap är marknadskrafterna särskilt olämpliga som drivmotor och gränssättare. Att underlätta för alla att höja sin kunskapsnivå hör till det offentligas viktigaste uppgifter. Utbildningens kvalitet och omfattning är avgörande för produktiviteten och de ekonomiska utvecklingsmöjligheterna. Utbildningen kan också bidra till ett jämlikare samhälle som ger alla en stark grund att stå på. En bred och högkvalitativ allmän utbildning är i ett litet land som Sverige förutsättningen för spetsforskning i världsklass.

Satsningar på forskning och utbildning har en särskild bäring på arbetsmarknaden – direkt för akademiker och indirekt mer brett. Vänsterpartiets stora satsning på den offentliga sektorn inryms i en medveten strategi för att lyfta kunskapsinnehållet på arbetsmarknaden. Högers framtidsvision, bland annat demonstrerad i regeringens proposition, är skapandet av en lågproduktiv och låglönlad tjänstesektor, dit de som redan i dag är förfördelade – och deras barn – hänvisas. Det är inte en väg som vi vill att Sverige ska beträda. Vi tror inte på lösningar som går ut på att stoppa utexamineringen av akademiker. Tvärtom har breddandet av den akademiska utbildningen – på samma sätt som en gång folkskolan – inneburit att mer av samhällets resurser kan tas till vara. Men då gäller det att även ha ett arbetsliv som inriktas mot att fler har en längre utbildning. Den offentliga sektorns expansion, inklusive medvetna satsningar i många av de teknikintensiva statliga bolagen, är en viktig del i detta.

Mycket av dagens studiesystem är anpassat till ungdomar, inte till medelålders personer med försörjningsansvar. Studiemedelssystemet har förbättrats och moderniserats. Moderniseringen måste fortsätta och studiemedlen höjas. Studenter har under lång tid släpat efter i inkomstutveckling. En höjning av studiestödet genomfördes i vårbudgeten, med utfästelser om att höjningen skulle fortsätta. Det är nödvändigt att så sker. Genom att höja studiemedlen skulle än fler uppmuntras till eftergymnasiala studier, vilket är en långsiktigt nödvändig utveckling. Vuxna med dålig grundutbildning måste få chans att

förbättra sin utbildning hela livet. Anställda måste ges kontinuerlig kompetensutveckling, anpassad så att lågavlönade och lågutbildade kan ta del av statligt stöd. Under utgiftsområde 15 föreslår vi därför en höjning av studiemedlet med 1 200 kr/månad från 2007 samt att rekryteringsbidraget bibehålls. Höjningen med 1 200 kronor innebär tillsammans med den tidigare höjningen på 300 kronor att studenter slipper hamna under existensminimum. Studiemedlen har urholkats i värde under lång tid, och den kraftiga höjning som vi anslår medel till, är egentligen ett nödvändigt återställande av studenternas villkor. Vänsterpartiet avser att under mandatperioden återkomma med förslag om att förändra förhållandet mellan lån och bidrag med långsiktigt sikte på ett studielönssystem.

Kunskap är inte en vara som blir mindre av att delas. Tvärtom. Den regionala utbyggnaden av högskolan har varit framgångsrik och tendenserna till tillbakarullning ska motverkas. Att det finns högskolor på många svenska orter har såväl ett forskningsvärde som regionalpolitiskt värde. Detta synsätt avspeglar sig också i budgetförslaget.

Det är också av oerhörd stor betydelse att vi har en stark offentlig sektor som kan fungera som högkvalificerad beställare av varor och tjänster. Historiskt har den offentliga sektorns efterfrågan varit avgörande för att Sverige som ett litet land har blivit en sådan betydande industri- och forskningsnation, med en välutbildad arbetskraft. Några av de mest kända exemplen är samarbetet mellan staten, Televerket och Eriksson, eller statliga Vattenfalls betydelse för ASEA. Men detta är genomgående för utvecklingen i Sverige, och även i andra länder. Förslagen om utförsäljningar av statliga bolag ska därför motverkas. Tvärtom bör staten vara tydligare och mer aktiv i styrningen av de statliga bolagen, för att inrikta verksamheten på framtidsinriktad forskning och utveckling, och på investeringar som stärker viktiga miljö- och rättvisemål. Samhälleligt ägda företag ska utvecklas och fungera som spjutspetsar i olika branscher. Framåtsyftande miljöteknik och stimulans av ”gröna jobb” är till exempel en viktig del i omställningen till en långsiktigt hållbar utveckling av energiproduktion, infrastruktur och kommunikationer. Det krävs i sammanhanget också en översyn av lagen om offentlig upphandling. Vi kommer att återkomma med förslag i denna fråga.

Ibland uppmålas en bild av att Sverige lider av så kallad Brain Drain. Det är en onyanserad bild. TCO har tidigare visat att det finns en nettoinflyttning av akademiker till Sverige. Att människor flyttar ut är inte heller i sig ett problem – många flyttar senare tillbaka och har med sig värdefull kompetens. Däremot finns ett stort problem med att många högutbildades kompetens inte tas till vara, på grund av etnisk diskriminering på den svenska arbetsmarknaden. Därför är det viktigt med en förstärkt lagstiftning mot diskriminering och för en bättre arbetsrättslagstiftning samt att arbeta med rättvisare rekryteringsprocesser och validering av utländsk högskoleutbildning.

Fel! Okänt namn

5.6 Stimulera bostadsbyggandet

Drygt 100 kommuner har i dag bostadsbrist och främst saknas det hyresrätter. En följd av dagens låga investeringar i ny- och ombyggnad är att förslitningarna till sist överstiger investeringarna, vilket ger ett sjunkande realkapital (bostadens värde). Sverige är i dag det enda land i Västeuropa med sjunkande realkapital i bostadssektorn. I klartext betyder det att vi får sämre boendekvalitet år efter år. Om inte bostadsstandarden ska sjunka ytterligare och trångboddheten på sikt ska öka måste det produceras fler nya bostäder och tre gånger så många hyresrätter som i dag måste byggas om. En satsning på byggandet är också en jobsatsning. Ett förnuftigt byggande inriktat på att åtgärda samhällseliga boendebestånd skapar även indirekta effekter på sysselsättningen, genom att öka den ekonomiska aktiviteten i leverantörsledet. För varje bostad som färdigställs går det åt 4–6 årsarbetskrafter.

Vänsterpartiet föreslår en fortsatt satsning på en ökad nyproduktion av hyresrätter. Dagens sammanlagda produktionsstöd förlängs till och med utgången av 2008, med ett utökat stöd till investeringsbidrag för hyresrätter och ytterligare satsningar för investeringsstimulanserna i form av momsnedläggning, på tillsammans drygt 200 miljoner kronor. Det innebär att utrymme skapas för att bygga 13 700 lägenheter 2007 och 15 000 lägenheter 2008. Vi avser att återkomma med ett nytt långsiktigt förslag om bostadsfinansieringen, som ska träda in efter 2008. Målet är att främja såväl nyproduktion som ombyggnationen av hyresrätter.

5.7 Nya jobb i små och medelstora företag

Småföretagen diskuteras i samhällsdebatten alltför mycket i klump, som en enhet. I verkligheten är småföretagen vitt skilda till sin karaktär och verkar inom mycket skilda områden, under skilda villkor som enmansbolag som drivs vid sidan av löneanställning, små affärsrörelser som startats på grund av svårigheter att komma in på arbetsmarknaden till exempel med anledning av diskriminering, konsultbolag med begränsat fast kapital, underleverantörer med stark beroendeställning gentemot större beställare, innovativa IT-företag med stort finansiellt riskmoment i verksamheten. Alla kan de vara småföretag, men förändringar i politik och marknadsförhållanden påverkar dem inte likvärdigt. I huvudsak måste småföretagsamheten betraktas branschvis. Men det finns mer allmänna frågor som kan stärka företagandet, till nytta för stärkt samhällsekonomi och allmänt välbefinnande.

Vänsterpartiet är ett parti med gamla företagarditioner. Det var faktiskt svartlistade vänstermedlemmar som startade de första småföretagen i Gnosjö. Det är en tradition Vänsterpartiet vill vidareutveckla. Det finns anledning att bejaka en längtan efter att pröva sina egna vingar och idéer och finna vägar för att frigöra sig från lönearbetets hierarkiska beroendeförhållande, också i form av uppmuntrande av företagsamhet.

Nyföretagande och utvecklingsmöjligheter för många småföretag är också en del av en bredare jobsatsning för full sysselsättning. En komplex och

avancerad samhällsekonomisk struktur har behov av olika sorters verksamheter som agerar inom olika sektorer.

Onödiga trösklar, till exempel i form av krångliga regler och höga sjuklönekostnader, tenderar att minska intresset för att starta och driva företag. Det är dessutom viktigt att småföretagarna har tillgång till de gemensamma försäkringssystemen. Vi förutsätter att arbetet med minskat regelkrångel och översyn av företagarnas sociala skyddsvillkor, som pågått under den förra mandatperioden i riksdagen, ska fortsätta under innevarande period.

Små företag kan ha alltför små marginaler för att klara av långvariga sjukdomar och funktionsnedsättningar bland personalen. Vi vill satsa på småföretagare genom att avskaffa hela sjuklöneansvaret för dem med färre än tio anställda. Det leder till en minskad bortsällning av funktionshindrade och sjuka från arbeten och en vilja till nyanställningar. Det anses av företagarna själva kanske vara den viktigaste reformen.

Sverige är bra på miljö- och energiteknik. Många av de nya företagen kommer att vara inriktade på miljö- och energiområdena och kunna bli stora på export. Det är viktigt att samhället fortsätter att stödja miljöteknik, miljödriven affärsutveckling och miljöteknikexport. Regeringens politik är i detta avseende bristfällig. Vänsterpartiet föreslår ett flertal satsningar på miljösektorn – både i forskningsavseende och för konkreta projekt – vilka också genererar viktiga framtidsjobb i både den offentliga sfären och för framstegsvänliga företag.

Regeringen avser olyckligtvis att minska den särskilda satsningen på stöd till forskning och utveckling i små och medelstora företag. Vänsterpartiet vill istället utöka stöd av denna typ. Vi avsätter 100 miljoner kronor per år – under de tre kommande åren – för utveckling av kunskapsinnehållet i processer och produkter. 80 miljoner kronor per år avsätts för att stödja små och medelstora företags exportmöjligheter, en investering i framtida exportinkomster och nya arbetstillfällen. Vi noterar också att den nya regeringen fortsätter med satsningarna på kvinnor som företagare, en fråga som Vänsterpartiet särskilt drivit.

En helt central fråga för flertalet små och medelstora företag är efterfrågan på deras tjänster och produkter. Det är när det finns avsättningsmöjligheter som dessa företag kan expandera sin verksamhet. Regeringens politik är felriktad för många små och medelstora företags efterfrågeutveckling. De kraftfulla satsningar som genomförs för att göra de rikaste grupperna i samhället rikare skapar knappast nämnvärt större efterfrågan på vardagstjänster eller på dagligvaror. Tusentals extra kronor i sänkt fastighetsskatt till villaägare med stora inkomster översätts inte i ökad efterfrågan på vita frisörstjänster eller fler kafébesök. Om till exempel småbarnsföräldrar med låga inkomster får en ökad ekonomisk trygghet, om deltidsarbetande kvinnor får möjligheten att gå upp till heltid, eller allra mest om arbetslösa får möjlighet att komma in på arbetsmarknaden genom vår kraftfulla satsning på en expansion av offentlig sektor, ökar efterfrågan i ekonomin på ett annat sätt.

Fel! Okänt namn

6 Full sysselsättning, finans- och penningpolitik

Vänsterpartiet gör som framgått en radikalt annorlunda bedömning än regeringen av de långsiktiga behoven för svensk ekonomi. I den ekonomisk-politiska debatten har sedan slutet av 1980-talet etablerats en del grundantaganden, som vi ser som djupt problematiska för möjligheten att föra en välgrundad allmän debatt om den ekonomiska politikens räckvidd och möjligheter. Den marknadsliberala grundsyn som fortsätter att dominera debatten måste ifrågasättas. Den skapar arbetslöshet, en skarp och socialt destruktiv överföring av resurser till de rikaste och ett demokratiskt underskott i möjligheterna att på allvar diskutera samhällsmedborgarnas inflytande över samhällsekonomins långsiktiga utveckling. För svensk del är det särskilt viktigt att komma till en uppgörelse med kvarlevorna av nyliberalismens triumfer, vilka fortfarande kastar sin skugga över finans- och penningpolitiken.

6.1 En demokratiserad penningpolitik för full sysselsättning

Allas rätt till arbete är en fråga om makt och demokrati. Detta är en central aspekt av den ekonomiska politikens utgångspunkter, som ofta skymms i den allmänna debatten. I dag är full sysselsättning inte längre det främsta målet för den ekonomiska politiken. I stället är det en EU-anpassad politik, byggd på nyliberala teorier, som gäller. Givetvis har det ändå funnits stora skillnader mellan olika regeringars politik, men ramarna för den ekonomiska politiken har sedan den så kallade normpolitiken vann sitt inträde i Sverige varit begränsade och begränsande. En politik som gör avsteg från full sysselsättning som huvudmål för den ekonomiska politiken, leder till hög arbetslöshet och gör att arbetsgivarna kan hålla lönerna nere, luckra upp anställningsskyddet och öka de tidsbegränsade anställningarna. Det sätter press också på de arbetslösa. Klass, kön och etnicitet avgör individens ställning på arbetsmarknaden och hur anställningsvillkoren ser ut. Arbetslösheten bidrar därmed till att fördjupa existerande strukturella samhällsorättvisor. Dessa frågor är alltså inte tekniska, utan utslag av djupgående politiska val, som måste klagöras. Vi vill diskutera ekonomin som en del av samhälleliga strukturer och maktförhållanden.

Dagens normpolitik, vars teoretiska bas är monetarismen, har som huvudbudskap att en aktivistisk och expansiv ekonomisk politik är näst intill verkningslös. Istället ska ett antal normer som prisstabilitet och offentlig budgetbalans upprätthållas till varje pris. Ett koncept om "jämviktsarbetslöshet" ligger till grund för beräkningar och prognoser. I praktiken innebär det att fokus flyttas från stimulans av efterfrågan på arbete, till "arbetsmarknadens funktionssätt", vilket i sin tur betyder att höga löner, skatter, rättigheter för arbetarna och starka kollektivavtal pekas ut som problem.

Det finns naturligtvis problem med en mycket hög eller okontrollerat växande inflation. Om pengars värde inte är beständigt över tid så påverkas ekonomin negativt på flera sätt. En måttlig inflationstakt i en väl fungerande, dynamisk ekonomi, har inte samma effekter. I en ekonomi som ska fås att röra på sig och expandera, är det ofrånkomligt att löner och priser kan tryckas uppåt. Om man då låser fast de möjligheterna, kan man sätta käppar i hjulet för en förbättrad situation, särskilt med avseende på sysselsättning.

Den situation som nu fått råda under en tid innebär att en hög eller mycket hög ekonomisk tillväxttakt har kombinerats med relativt hög arbetslöshet. Detta skapar en omfördelningseffekt i ekonomin, som gynnar arbetsgivare och dem med kapitalinkomster, på bekostnad av arbetslösa och löntagare i de lägre inkomstskikten, vilka får det svårare att kräva bättre löner och arbetsvillkor. Detta är en effekt av att möjligheten till samstämmig finans- och penningpolitisk bekämpning av arbetslösheten beskärs.

Om man stänger möjligheten att prioritera arbetslöshetsbekämpning sätts istället tryck nedåt på löner och arbetsvillkor. Vi har sett mycket konkret hur den höga arbetslösheten i Sverige har förflyttat makt från arbete till kapital: arbetsplatser som tystnar, intensivare arbetstakt, fasta arbeten som omvandlas till visstidsanställningar, ökade löneskillnader osv. De stora företagen i Sverige har tjänat mycket pengar på övergivandet av den fulla sysselsättningen – medan de samhällsekonomiska kostnaderna givetvis är stora. I grunden inskrivs prisstabilitetsfrågan i dragkampen mellan arbete och kapital.

Arbete är en grundläggande social process. Vad människor arbetar med, och hur det arbetet organiseras, är helt avgörande för hur ett samhälle ser ut. Det som med ett marknadsanpassat språkbruk kallas efterfrågan på arbete, är aldrig ett privat beslut av en isolerad arbetsgivare, utan något som bestäms av samhällsekonomiska sammanhang och som i sin tur påverkar vad det blir för samhälle vi får leva i. Hur mycket arbeten som efterfrågas, och vilka, är en angelägenhet för alla i samhället, inte bara för den arbetsgivare och arbetstare som sluter avtal på marknaden. Om man accepterar att vi genom demokratiska politiska beslut kan och ska påverka samhällsutvecklingen, måste rimligen resursfördelningen i samhället – där skapandet av efterfrågan på arbete ingår – vara en mycket viktig del av det.

Vänsterpartiet vill föra en ekonomisk politik där arbete åt alla är målet. Full sysselsättning ska gå före inflationsbekämpning. Såväl penning- som finanspolitiken bör då organiseras i detta hänseende. Vänsterpartiet ställer sig därmed fortsatt kritiskt till systemet med en "fristående" riksbank. Tanken att de folkvalda ska förhindras att påverka avgörande delar av den ekonomiska politiken, utan att denna istället i princip ska låsas fast vid en inriktning som gynnar samhällets ekonomiska eliter, är varken ny eller aptitlig. Beslut över politiska frågor ska fattas av personer som får ta ett politiskt ansvar och vars mandat med jämna mellanrum ska prövas av väljarna.

6.2 Finanspolitiska överväganden

Riksbankens "självständiga" ställning är en institutionell restriktion på möjligheterna att föra en expansiv ekonomisk politik för omfördelning i folkmajoritetens intresse. Flera institutionella faktorer som fogats till den finanspolitiska processen är barn av samma anda. Det gäller de ändringar av budgetprocessen som gör att rambeslut kraftigt minskar riksdagens möjligheter att påverka regeringens budgetförslag. Det gäller även systemet med utgiftstak för staten, vilket samtidigt motverkar offensiva välfärdssatsningar och tillåter ofinansierade skattesänkningar.

Denna budgeteringsmodell är specifikt utformad för att försvåra en politik som överför resurser från privat sektor till gemensamt beslutade utgifter och investeringar. Vänsterpartiet menar tvärtom att det – av skäl som också anförts i tidigare avsnitt – är nödvändigt att långsiktigt öka denna överföring. Alternativet är att välfärdstjänsterna privatiseras och/eller minskar i omfattning för de flesta. Välfärdstjänsterna använder inte mindre av samhällets resurser om de betalas med avgifter istället för med skattemedel. Däremot ändras fördelningen. En del tjänster som i dag betraktas som självklara att kunna få ta del av i ett utvecklat välfärdssamhälle, reserveras för de rikaste. Risker är uppenbara att användningen av avlönade välfärdstjänster totalt sett skulle sjunka. Konsekvensen är med all sannolikhet att framför allt kvinnor drar ner på sitt arbetsutbud för att kunna ta hand om äldre släktingar på frivillig basis – alltså genom att dra sig tillbaka helt eller delvis från den reguljära arbetsmarknaden, i högre utsträckning än i dag.

Långsiktigt måste den offentliga sektorns andel av en ekonomis totala omfång öka. De satsningar som Vänsterpartiet presenterar i detta budgetförslag, särskilt omfördelningen av resurser via statens budget till investeringar i anställningar i offentlig sektor pekar i denna riktning. En omfördelning genom skatter är av avgörande betydelse för en sådan utveckling på sikt, och det är i det ljuset som systemet med utgiftstak måste betraktas. I det långsiktiga perspektivet bör man också diskutera ett större och bredare statligt och kommunalt ägande.

Regeringen föreslår en sänkning av utgiftstaket för statens finanser med 11 miljarder kronor jämfört med de beslut som riksdagen tidigare fattat. Detta görs i ett läge där skatteintäkterna kommer att bli väsentligt högre. Skatterna sänks samtidigt kraftigt, med cirka 40 miljarder kronor. Besparingar på de mest utsatta i samhället och på välfärdssystemen genomförs av ideologiska skäl. Samtidigt håller regeringen även i sina positiva bedömningar av den ekonomiska utvecklingen öppet för ytterligare skattesänkningar, medan utgiftstaken ska fortsätta att sänkas som andel av BNP. Detta är inte rimligt. Statens reformsatsningar bör trendmässigt öka som andel av den samlade ekonomin.

Vänsterpartiet kom i budgetpropositionen 2006 överens med den socialdemokratiska regeringen och Miljöpartiet om ett utgiftstak för statens finanser på 949 miljarder kronor 2007. I vårt budgetförslag föreslår vi att detta utgiftstak fortsätter att gälla och att riksdagen alltså beslutar därom, i motsats till regeringens förslag på 938 miljarder kronor. Regeringen föreslår för 2008 ett

Fel! Okänt namn på

utgiftstak på 971 miljarder kronor och avser att återkomma med förslag på utgiftstak för 2009. Vänsterpartiet avser för sin del att återkomma med en mer genomgripande motion om dagens budgetmodell. Vänsterpartiet föreslår att riksdagen avslår regeringens förslag på utgiftstak för 2008 och presenterar inga förslag på utgiftstak för 2008 och 2009. De preliminära utgiftsbedömningar som vi i detta avseende presenterar för statens utgifter 2008 och 2009 är 38,2 respektive 35,2 miljarder kronor högre än regeringens förslag. Vänsterpartiets jobsatsning påverkar genom sin konstruktion främst statsbudgetens inkomstsida. Sammantaget innebär de reformer som presenteras i Vänsterpartiets budgetförslag ett finansiellt sparande i staten som ligger cirka 2 miljarder kronor högre än regeringens proposition. För 2008 och 2009 beräknas det finansiella sparandet bli något lägre, motsvarande 0,7 respektive 1,0 procent av BNP, jämfört med regeringens proposition. Den offentliga sektorns finansiella sparande ligger i Vänsterpartiets förslag i genomsnitt över 2 procent av BNP under perioden 2007–2009.

Ett högt offentligt sparande är dock inget självändamål. Om behoven är stora kan det till och med vara negativt med ett högt finansiellt sparande, eftersom det indikerar ett ekonomiskt utrymme som inte nödvändigtvis används på ett produktivt sätt. De höga siffrorna för det finansiella sparandet antyder därför att det kommer att finnas ett utrymme för större sociala reformer längre fram. Om den politik som regeringen föreslår i budgetpropositionen genomförs, kan dock den samlade offentliga ekonomin snabbt försämrans – en erfarenhet som i närtid finns från tidigare borgerliga regeringsår i början av 1990-talet.

Nedanstående tabell visar en översiktlig bild av Vänsterpartiets budgetförslag med avseende på några statsfinansiella nyckeltal:

	Vänsterpartiets budgetförslag			Differens mot budgetpropositionen		
	2007	2008	2009	2007	2008	2009
Inkomster ¹¹	821,7	833,7	856,3	-32,1	-33,7	-38,7
Utgifter exkl. statsskuldräntor	755,8	789,2	786,8	23,0	38,2	35,2
Statsskuldräntor m.m.	43,2	42,2	45,6	0	1,1	2,6
Riksgäldens nettoutlåning	16,3	14,7	12,1	1,7	1,7	1,7
<i>Statsbudgetens saldo</i> ¹²	6,4	-12,5	11,6	-56,8	-74,7	-78,2
Finansiellt sparande i staten	4,6	-2,3	14,6	1,8	-22,5	-32,8
Totalt offentlig sektor	71,6	59,7	69,6	1,8	-22,5	-32,8
<i>Procent av BNP</i>	2,4	1,9	2,1	0,1	-0,7	-1,0

¹¹ Differensen inkluderar inkomsteffekter av Vänsterpartiets jobbeffekt samt regeringens förslag på utförsäljning av statliga företag med en volym på 50 miljarder kronor per år, vilket Vänsterpartiet avvisar. Se också fotnot nedan.

¹² Skillnaden mellan statsbudgetens saldo i Vänsterpartiets förslag jämfört med regeringens proposition är påfallande. Det finns stora poster som har en påverkan på saldot men inte på det finansiella sparandet. För 2007 utgörs skillnaden på 58,6 miljarder kronor av följande tre poster: Utförsäljning av statliga företag 50 miljarder kronor; studielån CSN 1,7 miljarder kronor; periodisering av skatter (effekt av bolagsskattehöjning) 6,9 miljarder kronor.

Fel! Okänt namn på

7 En feministisk politik

Samhällets grundläggande maktordning mellan kvinnor och män skapar orättvisor och diskriminering. Könsmaksordningen är ett hierarkiskt system som genomsyrar sociala, ekonomiska och politiska strukturer i samhället, ett system som ger män som grupp omotiverat mycket makt och inflytande. På så sätt är män som grupp överordnade kvinnor som grupp. Exempel på detta ser vi i kvinnors orättvist låga löner och sämre inkomster och position på arbetsmarknaden. Vi ser det också i att kvinnor förväntas ta ansvar för obetalt arbete och omsorg av barn och äldre i högre utsträckning än män, att kvinnors asylskäl inte tas på allvar och att kvinnor, i betydligt högre grad än män, utsätts för sexualiserat våld.

7.1 Feministisk helhetssyn

Vänsterpartiet är ett feministiskt parti och för oss är det avgörande att avskaffa den ojämlika könsmaksstrukturen. En feministisk politik kan inte begränsas till ett enda politikområde. Det krävs ett helhetsgrepp och en analys av hur olika politikområden påverkar varandra för att effektivt kunna åstadkomma en förändring. Det krävs att vi hela tiden ifrågasätter och analyserar på vilket sätt olika frågor påverkar kvinnor och män, hur makt fördelas mellan könen osv. Det handlar bland annat om lagstiftning och fördelning av resurser, men också om synliggörandet av ojämlikhet liksom ökade kunskaper om feminism och jämställdhet. Utan att synliggöra maktordningen mellan könen riskerar vi att få en urvattnad och tandlös politik som blundar för de strukturer i samhället som upprätthåller könsdiskriminering och orättvisor mellan kvinnor och män. I praktiken innebär det en politik som saknar förmågan att i grunden förändra, eftersom den utgår från en uppfattning om att diskriminering av kvinnor inte är något samhällsproblem utan en mängd enskilda missförhållanden där ansvaret för förändring läggs på enskilda kvinnor och män.

En reell politik för jämställdhet rubbar den ojämlika maktordningen mellan kvinnor och män. För att nå ett jämställt samhälle måste kvinnors makt och inflytande öka och alla former av sexualiserat våld upphöra. Frihet från sexualiserat våld är en mänsklig rättighet som finns stadfäst i internationella konventioner och handlingsplaner. Samtidigt är mäns våld mot kvinnor ett tydligt bevis på det ojämlika maktförhållandet mellan kvinnor och män, och samtidigt en del i upprätthållandet av denna maktordning. Arbetet för att stoppa sexualiserat våld måste ske utifrån insikten att det handlar om makt, kontroll och en rådande samhällsstruktur där män är överordnade och kvinnor underordnade. Ett helhetsgrepp på detta samhällsproblem kräver såväl skärpta krav på kommunerna och skolans sex- och samlevnadsundervisning som lagändringar och stora satsningar på att skydda och stödja våldsutsatta kvinnor och barn.

7.2 Mäns våld mot kvinnor

Regeringen nämner i budgetpropositionen att den ska tillsätta en handlingsplan för att minska våldet mot kvinnor utan att närmare specificera eller exemplifiera vilka åtgärder som åsyftas för denna handlingsplan. Vänsterpartiet gör dock omfattande satsningar på flera olika områden. Vi satsar närmare 200 miljoner konor på åtgärder som omfattar: vidareutbildning av rättsväsendet i kunskap om sexualiserat våld, kompetensutveckling av socialtjänsten kring mäns våld mot kvinnor, inrättandet av en haverikommission som ska utreda de fall då kvinnor mördas av närstående män, tillgång till skyddat boende och stöd för särskilt utsatta kvinnor genom inrättandet av resursjourer för missbrukande och psykiskt funktionshindrade kvinnor, stöd till kvinnojournernas arbete med att tillgänglighetsanpassa sina lokaler, behandlingprogram inom Kriminalvården riktat till dömda sexualbrottslingar och män som slår kvinnor och barn, förstärkning av Åklagarmyndigheten på området mäns våld mot kvinnor som även innefattar en fortsatt utveckling av familjevårdsenheterna. Vi satsar även på inrättandet av ett resurscentrum för kvinnor i prostitution samt inrättandet av en jämställdhetsenhet på Socialstyrelsen.

7.3 Arbete och lön

Grundläggande för Vänsterpartiets feministiska politik är också alla kvinnors möjlighet till ekonomisk självständighet samt att kvinnor ska ha faktiska möjligheter att delta på lika villkor på arbetsmarknaden som män. Både kvinnor och män ska kunna arbeta, vara föräldrar, sköta hemarbete och ha ledig tid på lika villkor. I dag har vi inte en sådan situation. Över hela arbetsmarknaden utsätts kvinnor för diskriminering. Kvinnors löner, inkomster och arbetsvillkor är sämre än mäns. Det handlar inte om enstaka fall utan om en systematisk diskriminering som bygger på den rådande könsmaktsordningen. För att komma till rätta med detta krävs en rad övergripande samhällsförändringar. Vänsterpartiet satsar bland annat på en stark offentlig sektor, en höjning av kvinnors löner, rätt till heltid och en individualiserad föräldraförsäkring.

Kvinnor arbetar både i offentlig och privat sektor medan män till största delen befinner sig i privat sektor. De yrken och branscher som domineras av män tenderar att betinga högre löner än de kvinnodominerade, oavhängigt av grad av ansvar, utbildning etcetera. Inom samma yrkesgrupper återfinns kvinnor i högre utsträckning på lägre befattningar, med lägre löner, medan män i större utsträckning innehar chefspositioner. Avgörande för att vända den skeva utvecklingen är att övergripande strukturella insatser görs för att höja lönerna och förbättra arbetsvillkor och arbetsmiljö i de traditionellt kvinnodominerade yrkena.

Fel! Okänt namn

7.4 Könsegregerad arbetsmarknad

Ofta förenklas problematiken med den könsegregerade arbetsmarknaden genom att man angriper den offentliga sektorn. Detta är en, i vissa fall avsiktlig, feltolkning. En omfattande, gemensamt finansierad, offentlig sektor har varit och är alltjämt avgörande för möjligheten att skapa ett jämställt samhälle, genom att det omvandlar obetalt arbete till betalt. Kvinnors höga andel förvärvsarbete i Sverige har byggt upp den välfärd och det sociala trygghetssystem vi har i dag, och fortfarande är det till stor del kvinnors arbete som bär upp offentlig sektor, som också är en grundbult för kvinnors möjlighet till egen försörjning. För kvinnor innebär det ett minskat ekonomiskt beroende av enskilda män och för ensamstående mödrar en möjlighet till egen försörjning kombinerat med förvärvsarbete. Vår gemensamma sektor är den bästa motorn i utvecklingen för ett solidariskt samhälle. En generell välfärd och väl fungerande offentlig sektor är en grundläggande jämställdhetspolitisk fråga. Omvänt drabbar nedskärningar kvinnor, dels genom högre arbetslöshet, dels genom ökat arbetstempo, mer stress och ökat krav på obetalt omsorgsarbete. Det är dessutom väl känt att skatter och transfereringar omfördelar från män till kvinnor, vilket bland annat kan utläsas i de jämställdhetsbilagor som följt budgetpropositionerna genom åren. Skattesänkningar gynnar således framför allt högavlönade män på bekostnad av lågavlönade kvinnor. Vänsterpartiet menar att regeringens förslag på privatiseringar av offentlig sektor resulterar i osäkra anställningsförhållanden och lägre löner för många kvinnor. Dessutom kommer regeringens kraftiga försämringar i arbetslöshetsförsäkringen och arbetsmiljöarbetet att slå hårt mot deltidsarbetslösa och kvinnor med låga inkomster. Vi kan tydligt se en bakvänd jämställdhetspolitik som bygger på en omfördelning av makt och resurser från kvinnor till män. De skattesänkningar och nedskärningar som föreslås av den nya regeringen ska i detta ljus således ses som adekvat moderat fördelningspolitik.

7.5 Minska löneklyftorna

Inkomst- och löneklyftan mellan kvinnor och män är en viktig komponent i ojämlikheten på arbetsmarknaden. Sett till hela arbetsmarknaden har kvinnor i genomsnitt 83 procent av mäns löner, eller omvänt, har cirka 20 procent lägre lön än män. Skillnaderna i löneinkomster mellan kvinnor och män beror, i kommunsektorn liksom i den privata sektorn, dels på lönediskriminering i jämställdhetslagens mening, dels på undervärdering av kvinnodominerade yrken. Vänsterpartiet vill stimulera lönejämlikhet i offentlig sektor och premiera kommuner och landsting som kan visa att de når resultat i arbetet för jämställda löner. Vänsterpartiet avsätter därför 10 miljarder kronor under en fyraårsperiod för att inrätta en modell med viktade statsbidrag som ekonomiskt stimulerar offentliga arbetsgivare som har framgång i att systematiskt reducera osakliga löneskillnader mellan könen. Vi avsätter 2 miljarder kronor 2007 och 2008 samt 3 miljarder kronor 2009 och 2010. Fördelningen av statsbidraget ska baseras på ett jämställdhetsindex som omfattar hela kom-

musektorn. Det är upp till kommunerna själva att bestämma vilka verktyg som används för att höja kvinnors löner och på så sätt förbättra jämställdhetsindexet.

7.6 Rätt till heltid

I alla sektorer och yrken arbetar kvinnor deltid i större utsträckning än män. Det omfattar både deltid av arbetsmarknadsskäl, dvs. där arbetsgivaren endast erbjuder deltidsanställning och deltidsanställningar där den anställde själv av olika anledningar valt att inte jobba heltid. Deltidsarbete är både en effekt av och orsak till att kvinnor utför en större del av det obetalda arbetet. Deltidsarbete ger en lägre månadsinkomst och timlön, deltidsanställda har mindre inflytande på arbetsplatserna, får mindre kompetensutveckling och sämre möjligheter till befördran vilket i sin tur ytterligare försämrar löneutvecklingen. Förutom lägre arbetsinkomst innebär deltid arbetet att ersättningen från socialförsäkringssystemen och den framtida pensionen blir lägre.

7.7 Svag och dålig regeringspolitik

Vänsterpartiet har svårt att finna några aviserade åtgärder som verkligen bekämpar den orättvisa fördelningen av makt och resurser på grund av kön i budgetpropositionen för 2007 (prop. 2006/07:1). Förslaget om sänkt skatt på hushållstjänster och jämställdhetsbonus i föräldraförsäkringen får antas vara regeringens enda egentliga förslag för att öka jämställdheten mellan kvinnor och män. Det anslås också pengar till särskilda jämställdhetsåtgärder som på ett mycket otydligt sätt redogörs vara satsningar på forskning om kvinnors hälsa och en handlingsplan för att minska våldet mot kvinnor. Vänsterpartiet anser att regeringen genom denna vagt specificerade pott försöker kompensera för bristen på konkreta jämställdhetspolitiska förslag. Dessutom synliggör regeringens skattesänkningar och nedskärningar i vår gemensamma välfärdssektor bristen på insikt i hur olika politikområden påverkar varandra och får effekt i kvinnors vardag. Vänsterpartiet menar att den borgerliga regeringens så kallade jämställdhetssatsningar i den föreliggande budgetpropositionen snarare får motsatt verkan. Regeringens förslag om jämställdhetsbonus befäster idén om föräldraskapet som obligatoriskt för kvinnor, och ett frivilligt erbjudande för män. Trots att män i dag har samma rätt till inkomstrelaterad ersättning vid föräldraledighet som kvinnor ska cirka 3 000 kronor per man och månad användas som morot för att uppmuntra män att ta någon del av sitt föräldraansvar. Frågan är om kvinnor ser det som uppmuntrande att de "belönas" med eftersläpning i lönesättning, uppsägning under föräldraledighet och osäkra anställningar. I budgetpropositionen aviseras också ett införande av vårdnadsbidrag i de kommuner som så önskar. Vänsterpartiet menar att så länge kvinnor förväntas bära huvudansvaret för hem och barn, och så länge kvinnor utför den största delen av obetalt arbete, är vårdnadsbidraget en uppenbar kvinnofälla. Med ett vårdnadsbidrag ska kvinnor lockas att försätta sig i

Fel! Okänt namn på

en situation där de görs beroende av en man för sin försörjning. Det går stick i stäv med Vänsterpartiets grundläggande feministiska politik som strävar efter alla kvinnors möjlighet till ekonomisk självständighet.

7.8 Föräldraförsäkring och underhållsstöd

Frågan om lönediskriminering, otrygg anställning, ofrivillig deltid och lägre pension hör oundvikligen ihop med vem som tar det huvudsakliga ansvaret för omsorgen om barn och familj. Eftersom kvinnor ses som bärare av detta ansvar, har kvinnor också en sämre utgångspunkt på arbetsmarknaden. Vänsterpartiet menar att en individualisering av föräldraförsäkringen är den konkreta reform som mest handgripligt skulle kunna rucka inte bara på det ojämlika uttaget av föräldraledigheten utan även på de könsorättvisor som finns på arbetsmarknaden.

I dag är fördelningen av föräldrapenningen en förhandlingsfråga mellan föräldrarna. Det innebär att det som styr den egentliga fördelningen av föräldrapenningen är normen om att kvinnan har huvudansvaret för barnen. Som en konsekvens av detta väljer kvinnor ofta yrken där det ges möjlighet att förena förvärvsarbete med föräldraskap, vilket i sin tur leder till en cementering av den könssegregerade arbetsmarknaden. Dagens utformning av föräldraförsäkringen bidrar alltså till att återskapa och förstärka en ordning på arbetsmarknaden som försvagar och lönediskriminerar kvinnor. För att komma till rätta med dagens situation behöver föräldraförsäkringen reformeras så att ett jämnt uttag mellan föräldrarna uppnås och därmed stärker ett jämställt vårdnadsansvar.

För att detta ska vara möjligt är det nödvändigt med en generös föräldraförsäkring som baseras på samma principer som alla andra socialförsäkringar. Det innebär att föräldrapenning inte ska kunna överlåtas på den andra föräldern, precis som att det inte är möjligt att överlåta sin sjukpenning eller arbetslöshetsersättning på någon annan. För att nå en ordning där män och kvinnor är lika självklara föräldrar på heltid krävs med andra ord en individualiserad föräldraförsäkring som baseras på inkomstbortfallsprincipen. Vänsterpartiet satsar 900 miljoner kronor från 2008 på att individualisera föräldraförsäkringen. Vi satsar också 480 miljoner kronor från 2007 på en höjning av underhållsstödet med 200 kr. Satsningen kommer att öka något kommande år när vi samtidigt föreslår att underhållsstödet ska värdesäkras i förhållande till prisbasbeloppet.

8 Miljö-, trafik- och energiomställning

8.1 Klimatpolitik – åtgärder för förnybar trafik och energi

Temperaturen på jorden blir varmare. Det är främst våra utsläpp av koldioxid från förbränning av fossila bränslen och andra växthusgaser som är boven i dramat. Vägtrafiken och vår energianvändning står för största delen av utsläppen. Den ökade värmen får negativa konsekvenser för miljön och ekosystemen, och det räcker med en temperaturökning på några få grader för att hela jordens klimatsystem ska sättas ur spel. Att minska utsläppen av klimatgaser är i dag den största utmaningen mänskligheten har ställts inför. Genom att minska utsläppen har vi ännu möjlighet att påverka hur stora effekterna av klimatförändringarna blir och hur snabbt de kommer. Vänsterpartiet har i åtta år varit med och utformat den svenska klimatpolitiken, senast i propositionen Nationell klimatpolitik i global samverkan (2005/06:172) och står bakom målet att minska klimatutsläppen med 25 procent till år 2020 från 1990 års nivå. Det är en viktig signal att Sverige, som är ett av de länder som står för de största utsläppen, tar ansvar och visar att det är möjligt att minska utsläppen utan försämrad levnadsstandard. För att uppnå klimatmålet behövs många olika åtgärder. I budgeten gör vi, till skillnad från regeringen, en satsning på kommunernas klimatarbete genom att höja anslaget till klimatinvesteringsprogrammet, Klimp, till cirka 700 miljoner kronor per år 2007–2009. Enligt Naturvårdsverkets utvärdering beräknas Klimp minska utsläppen av växthusgaser med 203 000 ton per år, vilket motsvarar utsläppen från 70 000 personbilar. Av klimatpolitiska skäl ska inte fossilgasen byggas ut i Sverige. Av stor betydelse för att nå klimatmålet är den gröna skatteväxlingen i vilken vi från och med år 2006 växlar skatt på miljöskadlig verksamhet till sänkt skatt på arbete för 17 miljarder kronor. Klimatförändringarna har stor påverkan på ekosystemet. Bara en grad skillnad i medeltemperatur ändrar förutsättningarna för många växter och djur. Det är viktigt att förstärka kunskapen om vad dessa klimatförändringar innebär för svenska förhållanden för att om möjligt kunna förhindra att arter helt försvinner. Vi avsätter 30 miljoner 2007–2009 till klimatforskning inom Formas.

8.2 Miljö- och energiomställningen ger jobb

Sverige har visat att det går att minska klimatutsläppen med bibehållen välfärd. Det är tvärt om så att energiomställningen skapar jobb. De riktigt stora exportmöjligheterna finns inom områdena förnybar energi och energieffektivisering. Genom en fortsatt energiomställning i Sverige skapas en stark inhemsk marknad för de företag som arbetar med miljöteknik. Vänsterpartiet har medverkat till inrättandet av det nya miljöteknikrådet Swentec som ska stärka svenska företags affärsmöjligheter och konkurrenskraft inom miljöteknik. Vi vill att det tas fram en strategi för att stimulera den svenska miljötek-

Fel! Okänt namn på

nikbranschen och att Swentec förstärks. I partiets rapport ”Energiomställningen skapar jobb” (2006) presenterar vi den positiva sysselsättningseffekt vi menar energiomställningen kommer ge upphov till i Sverige år 2020. Resultatet i rapporten utgår ifrån berörda branschorganisationers egna bedömningar. Enligt de berörda organisationerna som lämnat uppgifter till undersökningen kan en satsning på de förnybara energislagen vindkraft, bioenergi och solenergi generera över 40 000 nya jobb. Enligt Energirådgivarna och Återvinningsindustrierna skulle ytterligare 110 000 nya jobb kunna skapas genom satsningar på energieffektivisering och utökad återvinning. Export av svensk miljöteknik skulle enligt Exporrådet kunna skapa mellan 10 000 och 15 000 nya jobb redan inom fyra års tid. Sammanlagt ger detta 168 500 nya jobb i Sverige. En rimlig uppskattning är att mångfald fler än 170 000 nya jobb i Sverige kan skapas genom energiomställningen till år 2020.

8.3 Åtgärder på energiområdet

Ny kunskap och teknikutveckling behövs för att öka andelen förnybar energi. Vi satsar därför 600 miljoner kronor 2007–2009 på energiforskningen. Med anledning av den fantastiska potential Sverige har att i framtiden utvinna bioenergi från energigrödor och skog behövs en nationell strategi för hur produktionen av bioenergi ska kunna öka utan att den biologiska mångfalden påverkas negativt. En plan på nationell nivå behövs även för effektivare energiutnyttjande med årliga mål. Vår bedömning är att det är fullt möjligt att effektivisera 4 TWh per år. För att tydliggöra ansvaret för energieffektivisering ska råd för energieffektivisering skapas. Slöseri med el måste synliggöras. Därför föreslår vi införande av rörlig eltaxa samt timvis mätning av el. Genom ökat stöd till energirådgivare vill vi öka tempot i utfasningen av den fossila bränsleanvändningen samt öka energieffektiviseringen inom bostadssektorn. Stöden till konvertering från direktverkande elvärme och oljeuppvärmning till hållbar energiförsörjning ska fortgå. Stöden finansieras i vår budget genom förstärkning av inkomstsidan. Vi vill höja målet med 18–20 TWh för förnybar energi inom systemet för elcertifikat. Planeringsstöd och informationsinsatser för vindkraften bör förlängas. Solenergi bör få marknadsintroduktion och informationsstöd.

8.4 Miljöanpassad vägtrafik

Transportsektorn har ökat sina utsläpp av växthusgaser kraftigt under senare år och prognoser visar på en fortsatt kraftig ökning. Vänsterpartiet föreslår en rad åtgärder inom trafiksektorn för att minska utsläppen. Vi vill satsa mer på de förnybara drivmedlen. Vi driver åtgärder för att öka efterkonverteringen av bensinbil till etanoldrift eller biogasdrift, öka inblandningen biodrivmedel i vanlig bensin eller diesel, införa ett system med biodrivmedelscertifikat och ta bort tullavgiften på importerad etanol. På skattesidan anser vi att biobränslen ska vara befriade från koldioxid- eller energiskatt. Vi vill öka de rörliga

transportkostnaderna och föreslår därför att dieselskatten höjs samtidigt som fordonsskatten på dieselbilar sänks med samma belopp. Fordonskatten på nya bilar ska bli mer koldioxidrelaterad och kilometerskatt för tunga fordon bör införas. Vi tycker också att man ska utreda om det är möjligt att införa en kilometerskatt för fartyg på Östersjön.

För att kunna ställa om till ett mer hållbart resande krävs det även en rad stimulanser för att fler ska ta tåget eller färdas med kollektivtrafiken. Till detta satsar vi under kommande tre år cirka 2 250 miljoner kronor. För att minska förseningar och bibehålla järnvägar avsätter vi cirka 3 300 miljoner kronor under tre år. Kommuner bör ges rätt att ta ut trängselavgifter i tätort. Det är ett modernt, smart och effektivt sätt att miljöstyra trafiken. Trängselavgifterna ska snarast återinföras i Stockholm och intäkterna användas till kollektivtrafiken i Stockholmsregionen. Det måste också bli ett stopp för etableringen av externhandeln av dagligvaror eftersom den bidrar till ett ökat trafikbehov och därmed motverkar klimatmålet.

8.5 Växling till miljöstyrande åtgärder

Vänsterpartiet har sedan år 2000 medverkat till en grön skatteväxling som från och med år 2006 uppgår till cirka 7 miljarder kronor. För år 2007 föreslår Vänsterpartiet ett antal miljöstyrande åtgärder:

Potentialen för konvertering av fossilbränsle drivna vägfordon är stor. Kostnaden för konvertering av en personbil varierar kraftigt. Vänsterpartiet föreslår att det införs en subvention till bilägare som efterkonverterar sin bensinbil till etanoldrift. Subventionen ska uppgå till maximalt 5 000 kr genom ett avdrag mot fordonsskatten. Subventionen ska omfatta årsmodellerna 1985–1999 och beräknas kosta 400 miljoner kronor år 2007 och 800 miljoner kronor år 2008.

Vi föreslår en höjning av dieselskatten från 2007 med 10 öre. Det innebär en ökad inkomst för staten med 280 miljoner kronor. Samtidigt föreslår vi att fordonsskatten sänks med motsvarande belopp, 280 miljoner kronor. Det ger en styrning mot ett högre pris på rörliga transportkostnader.

Den nya fordonsskatten, som infördes den 1 oktober 2006, är omlagd från en viktbaserad fordonsskatt till en koldioxidbaserad skatt. Det är en förändring som Vänsterpartiet tidigare medverkat till. Nu går vi ett steg längre och föreslår att koldioxidkomponenten höjs från 15 kr/g till 24 kr/g CO₂. Det innebär en sänkt fordonsskatt som mest med 800 kr för bilar med låga koldioxidutsläpp och en höjd fordonsskatt högst med upp till 1 200 kr. Förslaget är statsfinansiellt neutralt men innebär en växling inom ramen för uttag av fordonsskatter.

I juni 2006 tog riksdagen beslut att fossilt kol i visst hushållsavfall ska vara skattepliktigt om det förbrukas för uppvärmning. Skatt på förbränning av avfall är nödvändig för att minska sophöjningen och öka materialåtervinning. Utsläppen från deponi och förbränning av avfall har stor negativ påverkan på miljömålen giftfri miljö, ren luft, levande hav och kust samt det nationella klimatmålet. Vänsterpartiet föreslår att skatten på avfall som förbränns

Fel! Okänt namn på

höjs med 20 procent. Det innebär en inkomstökning för staten med 100 miljoner kronor.

Vi föreslår en höjning av skatten på bekämpningsmedel och handelsgödsel med 20 procent. Det innebär en inkomstökning för staten med 80 miljoner kronor. Halterna av bekämpningsmedel ökar i svenska vattendrag och är så höga att de kan skada vattenlevande djur och växter. Fler än 20 bekämpningsmedel överskred vid prov den gräns när djur och växter skadas. Det kommer framöver att bli nödvändigt med fler åtgärder.

De elprishöjningar som bland annat utsläppshandeln orsakat har bidragit till stora intäktsökningar för kärnkrafts- och vattenkraftsproducenterna. Mot den bakgrunden avser vi det rimligt med ett ökat skatteuttag i syfte att finansiera åtgärder för energiomställning. Bland annat höjer vi anslagen till energiforskning och insatser för energieffektivisering. Vi föreslår därför en höjning av fastighetsskatten på vattenkraft med 300 miljoner kronor och en höjning av effektskatten på kärnkraft med 300 miljoner kronor.

8.6 Miljöpolitik

I årets budget har vi som första steg återställt de neddragningar regeringen avser göra på flera områden. Det handlar bland annat om uteblivna anslag till Klimp och till Djur- skyddsmyndigheten. En skatteväxling på miljöskaadlig verksamhet görs för 17 miljoner kronor. Utöver detta ökar vi anslaget till biologisk mångfald för ökat statligt skydd av skog genom naturreservat. Vi satsar stort på det framgångsrika projektet ”Gröna jobb” som både syftar till att erbjuda långtidsarbetslösa en väg in på arbetsmarknaden samtidigt som viktigt arbete för att nå de skogspolitiska målen utträttas. Vi avsätter nya medel på riktade satsningar för genomförande av den åtgärdsplan som Naturvårdsverket presenterat för att förbättra den svenska havsmiljön. Vi avsätter även medel till klimatforskning och forskning om ekologiska effekter av genmodifierade organismer. Satsningar finns även på förebyggande arbete mot rovdjursangrepp.

8.7 Öka skyddet av våra skogar

Sverige står bakom ett flertal internationella åtaganden för att bevara våra naturvärden. Våra miljömål är unika och kommer att vara mycket betydelsefulla i arbetet med att bevara den biologiska mångfalden de närmaste decennierna. Det kommer att krävas att vi intensifierar arbetet. Utarmningen av den biologiska mångfalden har accelererat de senaste åren. Inte minst situationen för våra skogar är kritisk. Runt 2 000 skogslevande arter är upptagna på den så kallade rödlistan, vilket innebär att de är hotade eller missgynnade. För att många av dessa arter ska finnas även i framtiden i våra skogar måste vi skydda de skogar som har de högsta skyddsvärdena. I dag vet vi att de minst uppgår till 1 000 000 ha. I miljömålet Levande skogar finns målsättningen att 900 000 ha ska skyddas till 2010. Vi anser att målet bör höjas till 1 000 000 ha.

Vänsterpartiet anslår i budgetförslaget en ökning med sammanlagt 300 miljoner kronor under de kommande 3 åren för bildande av naturreservat. Under samma period får Skogsstyrelsen en ökning med sammanlagt 150 miljoner kronor för naturvårdsavtal och biotopskyddsområden.

8.8 Gröna jobb – arbetstillfällena och biologisk mångfald

Gröna Jobb som är en arbetsmarknadsåtgärd inom Skogsvärdstyrelsen och AMS regi är en del av de många åtgärder som görs för att nå de skogspolitiska målen. I budgeten inför vi en skogsvårdsavgift som finansierar en ökad satsning på 60 miljoner kronor till denna form av arbetsmarknadsprojekt.

8.9 Nya åtgärder för bättre havsmiljö

Miljösituationen i våra omgivande hav är ett resultat av att kortsiktiga ekonomiska intressen, i kombination med en bristande förståelse för de komplexa marina ekosystemen, har tillåtit styra hanteringen av havet. Dagens regelverk skyddar inte våra hav. Våra hav måste brytas loss från de regelverk som i dag begränsar miljöarbetet.

Ett uppdrag gick till Naturvårdsverket att i samråd med berörda myndigheter utarbeta ett förslag till en samlad aktionsplan för den svenska havsmiljön som redovisades under april 2006. I uppdraget ingick även att identifiera oklarheter i ansvarsfördelningen mellan myndigheterna. Det är Vänsterpartiets mening att aktionsplanens 30 prioriteringar för bättre havsmiljö ska genomföras. I budgeten för 2007–2009 anslår vi det belopp som aktionsplanen preciserar för att kunna verkställa förslagen. För att tydliggöra satsningen skapar vi en ny utgiftspost i budgetpropositionen för ”åtgärder för sjöar, hav och kust” och anslår kommande tre år 32 miljoner kronor per år till att genomföra åtgärderna i Naturvårdsverkets ”Aktionsplan för havsmiljön”. Utöver detta avsätter vi i denna post år 2007 10 miljoner kronor för testverksamhet av syresättningsprojekt, 2 miljoner kronor till en fond för stöd till lokala samförvaltningsprojekt för havet samt 5 miljoner kronor för sanering av förorenade havsbottnar i hamnar. Medel från vårt höjda anslag till biologisk mångfald kommer även havsmiljön till del. Av det totala anslaget till biologisk mångfald är det partiets mening att åtgärder till havsmiljön ska säkerställas en väl balanserad andel för att biologisk mångfald i havet ska uppnå lika gott skydd som på land. Det är av stor vikt att säkerställa tillkomsten av marina skyddade områden samt att tillgodose Vattenmyndigheternas behov för sin verksamhet.

Fel! Okänt namn

9 Skattepolitik

Målsättningen för Vänsterpartiets skattepolitik är att få fler människor i arbete, trygga välfärden och skapa förutsättningar för en hållbar utveckling. Hög sysselsättning är en förutsättning för att få resurser till den offentligt finansierade välfärden. Vi vill bygga vidare på den modell som Sverige hittills valt för att organisera och finansiera den generella välfärden och samtidigt ta hänsyn till hur olika förutsättningar för kvinnor och män kan ta sig olika ekonomiska uttryck. Kvinnors lägre inkomst av arbete får betydelse för nivån på sjukförsäkring, a-kassa och pensioner. Man kan alltså påvisa hur skillnader i inkomststrukturer mellan kvinnor och män minskar när skattepliktiga ersättningar (transfereringar), familjestöd och skatt beaktas. En viktig slutsats blir att kvinnor som kollektiv är mer beroende av skatte- och transfereringssystemen och därmed mer känsliga för förändringar. Dessa förutsättningar är viktiga inför en kommande översyn av skattesystemet.

Den senaste skattereformen genomfördes i början av 1990-talet. Det uttalade målet var att skattesystemet skulle bli samhällsekonomiskt effektivt och fördelningspolitiskt rättvist. Det fanns vissa positiva inslag i reformen men Vänsterpartiet hade två huvudinvändningar. Det var dels att kravet på rättvisa inte skulle uppfyllas genom att höginkomsttagarnas inkomstökning skulle bli större än medel- och låginkomsttagarnas, dels att reformen var underfinansierad. Vänsterpartiets farhågor bekräftades i den utvärdering som gjordes i efterhand.

Sveriges ekonomi påverkas alltmer av att de ekonomiska aktiviteterna över gränserna ökar. Det handlar bland annat om företagsinvesteringar, företags och privatpersoners finansiella transaktioner och en alltmer rörlig arbetsmarknad. Dessa faktorer påverkar underlaget för de enskilda skatterna – skattebaserna. Dessa delvis nya förutsättningar måste också beaktas i en översyn av skattesystemet.

I Sverige betalas en stor del av välfärdssystemet via skatterna, vi har till exempel valt att ha offentliga socialförsäkringssystem istället för privata. Detta bidrar till att Sverige har en jämförelsevis hög skattekvot.

Vänsterpartiet redovisar i en tabell i avsnitt 9.5 skatteförslag som innebär ökade skatteinkomster för staten. Det motiveras av satsningar för en bättre välfärdspolitik, åtgärder för fler i arbete och rättvisare skatter. Vänsterpartiets förslag inom respektive skatteområden redovisas utförligare i separata motioner.

9.1 Skatt på inkomster

Vänsterpartiet avvisar regeringens så kallade jobbvdrag och menar att det inte finns något uppenbart samband mellan sänkta skatter och fler jobb. Dessutom är avdraget utformat på ett sätt som i första hand gynnar människor med högre inkomster vilket dessutom bidrar till ökade ekonomiska skillnader mellan kvinnor och män. Vi avvisar också förslagen om att slopa skattereduktionerna för avgifter till fackförening och a-kassa. Detta är en åtgärd som kommer att slå mycket hårt mot människor som av olika skäl blir arbetslösa.

Sammantaget med regeringens andra förslag om ökad avgiftsfinansiering av arbetslöshetsförsäkringen och obligatoriskt medlemskap i arbetslöshetskassan, kommer avgifterna för medlemskap i fackförening och a-kassa att femdubblas. Följden kan bli att många löntagare kommer att lämna sin fackförening på grund av ekonomiska skäl. En sådan utveckling kommer att försvaga fackföreningarna och många löntagare. På sikt riskerar vi att maktbalansen på arbetsmarknaden förskjuts till arbetsgivarnas fördel, och att den svenska modellen med relativt jämnstarka parter undermineras.

Vi tror heller inte att skattereduktion för hushållsnära tjänster leder till fler jobb eller påtagligt skulle minska skatteundandragandet. Däremot vore det ett rejält bakslag i strävandet att skapa jämställdhet mellan kvinnor och män.

Regeringen föreslår också sänkt förmögenhetsskatt i syfte att även den åtgärden skulle skapa fler jobb. Det finns en föreställning om att bara man tar bort förmögenhetsskatten så kommer det att finnas tillgång till mycket mer riskvilligt kapital. Vi tror att det sambandet är starkt överdrivet.

För att öka rättvisan i skattesystemet föreslår Vänsterpartiet en höjd skatt vid högre inkomster, samtidigt vill vi begränsa möjligheterna att göra avdrag vid pensionssparande till att avse ett halvt prisbasbelopp oavsett inkomst.

Vi föreslår också att skattelättnaden för utländska nyckelpersoner som infördes för några år sedan, tas bort helt. Utvärdering har visat att åtgärden har försumbar betydelse för rekrytering av kvalificerade personer. Dessutom innebär det en avvikelse från likformighet i beskattningen.

För att öka rörligheten på arbetsmarknaden föreslår vi att möjligheterna att göra avdrag för ökade levnadskostnader vid dubbel bosättning utvidgas.

9.2 Skatt på boende

Vänsterpartiet anser att fastigheter är tillgångar som ska beskattas. Fastigheter är också en viktig och stabil skattebas. Boendeskatterna får dock inte ge upphov till orimliga effekter. Vänsterpartiet menar att människor inte ska tvingas från sina hem bara för att de bor i ett område där välbeställda köper hus. Inte heller ska man behöva låna pengar för att betala sina boendeskatter. Vänsterpartiet har föreslagit att en översyn av regelverket för uttag av fastighetsskatt görs snarast. I avvaktan på en sådan föreslår vi att under beskattningsår 2007 (taxeringsår 2008) beräknas uttaget av fastighetsskatt utifrån de taxeringsvärden som gällde vid beskattningsåret 2005. Från och med beskattningsår 2008 (taxeringsår 2009) beräknas fastighetsskatten utifrån 2006 års taxeringsvärden. Vi menar att i avvaktan på en översyn ska den i vårbudgeten 2006 nyligen reviderade begränsningsregeln samt dämpningsregeln gälla.

Beträffande bostadsrättsföreningar föreslår vi från och med inkomståret 2008 ett borttagande av schablonintäkten samt att beskattning av bostadsrättsföreningar även ska ingå i fastighetsskatteöversynen. Vänsterpartiet ställer sig bakom att uttag av fastighetsskatt på flerbostadshus sänks från 0,5 procent till 0,4 procent.

Fel! Okänt namn

9.3 Företag

Vänsterpartiet menar att det finns ett utrymme att höja bolagsskatten. Sverige kommer inte i och med detta att påtagligt försämma sin konkurrenskraft. Vårt förslag kombineras med en rad åtgärder inom andra områden för att underlätta för framför allt mindre företag. Det gäller till exempel borttagande av sjuklöneperioden för företag med upp till 10 anställda, borttagande av medfinansieringen och åtgärder för att stimulera forskningsinsatser i mindre företag. Vi tycker också att det är viktigt att stärka och underlätta kreditgarantiföreningarnas arbete, vilket är ett starkt stöd för många företag.

9.4 Åtgärder mot skattefusk

Vänsterpartiet vill öka insatserna mot skattefusk och skatteundandragande. Staten går miste om drygt 100 miljarder kronor varje år i uteblivna skatteinkomster. Till stora delar handlar det om svartjobb och andra typer av skatteundandragande. Detta är allvarligt av flera orsaker. Skattefusk bidrar till att undergräva samhällsmoralen och samhällets funktionssätt. Hela beskattningssystemet bygger på att medborgare och företag ställer sig bakom att välfärden ska finansieras på det sätt som beslutats i demokratisk ordning. Offentliga personers agerande, menar många, har stor betydelse för efterlevnaden av denna ordning.

Skatteundandragande medför på sikt att välfärdssystem kan komma att undergrävas eftersom pengar som rättmätigt skulle användas för till exempel höjda bostadstillägg eller för vårdinsatser inte finns tillgängliga. Även konkurrensen blir snedvriden och riskerar att slå ut seriösa och effektiva företag samtidigt som till exempel svartarbete innebär en tillvaro i otrygghet och utan rättigheter.

9.5 Tabell över Vänsterpartiets förslag avseende skatter och andra inkomster

(Miljoner kronor)				
Anm.	Differens mot BP07 2007	Differens mot BP07 2008	Differens mot BP07 2009	
1. FÖRSLAG I				
BUDGETPROPOSITIONEN				
<i>Förvärvsinkomster</i>				
Jobbskatteavdrag	38 700	38 700	38 700	
Skattereduktion för närings- inkomster	1 220	1 220	1 220	
Förmånsskatt för lånedatorer	-1 480	-1 480	-1 480	
Slopad skattereduktion för avgifter fack/a-kassa	-4 100	-4 100	-4 100	
Avskaffat förhöjt grundavdrag	-300	-300	-300	
Höjt icke-avdragsgillt belopp för resor	-400	-400	-400	
Höjt icke-avdragsgillt belopp för övriga utgifter	-320	-320	-320	
Inkomstskatt, förändrat grundav- drag för högre inkomster	v-förslag 2 700	2 800	2 900	
Inkomstskatt, ändrade skiktgränser	v-förslag 810	810	810	
Slopad expertskatt	v-förslag 160	160	160	
Slopad tidsgräns för dubbel bosätt- ning	v-förslag -100	-100	-100	
Slopas pensionsavdrag över 1/2 prisbasbelopp	v-förslag 300	300	300	
Stöd för energiinvesteringar i offentliga lokaler	v-förslag -700	-700	-700	
Stöd för konvertering från direkt- verkande el	v-förslag -350	-350	-350	
Stöd för installation av solvärme i kommersiella lokaler	v-förslag -10	-15	-10	
Stöd för installation av energieffek- tiva fönster	v-förslag -50	-50	0	
<i>Kapital- och egendomsskatter</i>				
Fastighetsskatt, småhus – begräns- ning markvärde	2 990	2 570	2 570	
Fastighetsskatt, småhus – frysning på 2006 års nivå	1 310	2 440	2 440	
Fastighetsskatt, hyreshus – frys- ning på 2006 års nivå	390	770	770	
Avskaffad schablonintäkt brf	1 000	0	0	
Förmögenhetsskatt, sänkning 1,5 till 0,75 % exkl. små+borätt	1 720	1 720	1 720	

Fel! Okänt namn på

(Miljoner kronor)				
	Anm.	Differens mot BP07 2007	Differens mot BP07 2008	Differens mot BP07 2009
Förmögenhetsskatt, dämpat taxeringsvärde 2006, därefter frysning på 2006-nivå		170	170	170
Fastighetsskatt – fryst taxeringsvärde på 2005 års nivå för småhus	v-förslag	-2 400	-1 400	-1 300
Fastighetsskatt – fryst taxeringsvärde på 2005 års nivå för flerfamiljshus	v-förslag	-400	-500	-500
Överskottslikviditet	v-förslag	-15	-15	-15
Företagsskatter				
Fortsatt reformering 3:12-reglerna		200	200	200
Förändrad bolagsskatt	v-förslag	6 900	7 400	8 000
Punktskatter				
Skatt på alkohol	v-förslag	200	200	200
Reklamskatt	v-förslag	-60	-70	-70
Skatt på bekämpningsmedel o handelsgödsel	v-förslag	80	80	80
Höjd effektskatt på kärnkraft	v-förslag	300	300	300
Höjd fastighetsskatt på vattenkraft	v-förslag	300	300	300
Höjd skatt på avfallsförbränning	v-förslag	100	100	100
Sänkt fordonsskatt vid etanolkonvertering		-400	-800	0
Höjd dieselskatt		280	280	280
Sänkt fordonsskatt på diesel		-280	-280	-280
Mervärdesskatt				
Sänkt moms på skidliftar		60	60	60
2. FÖRSLAG I ANDRA PROPOSITIONER				
Förvärvsinkomstbeskattning				
Skattereduktion på hushållsnära tjänster		650	1 300	1 300
Kapital- och egendomsskatter				
Förändrade uppskovsregler		80	80	80
Företagsskatter				
Reformering 3:12-regeln, återinförd 50/50-regel		300	300	300
Punktskatter				

Fel! Okänt namn på

(Miljoner kronor)				
Anm.	Differens mot BP07 2007	Differens mot BP07 2008	Differens mot BP07 2009	
Premieskatt på trafikförsäkring	-1 400	-2 800	-2 800	
Sänkt energiskatt på el i norra Sverige		240	240	
3. SOCIALA AVGIFTER				
<i>3.1 Förslag i budgetpropositionen, Sociala avgifter</i>				
Nedsättning av arbetsgivaravgifter för enmansföretag som anställer	-900			
Slopade särskild löneskatt på vissa inkomster för äldre	470	470	470	
Slopade särskild löneskatt på vissa inkomster för egenföretag	90	90	90	
Slopade sjuklöneperiod för mindre företag	v-förslag -500	-500	-500	
Arbetsgivaravgifter, effekt av Vänsterpartiets jobsatsning	v-förslag 3 007	7 073	12 320	
<i>3.2 Förslag i andra propositionen, Sociala avgifter</i>				
Halverade ag-avgifter för 19-24-åringar	1 840	3 670	3 670	
Halverade egenavgifter för 19-24-åringar	20	40	40	
Slopade ag-avgifter för vissa tjänsteföretag		240	470	
4. KREDITERINGAR MED SKATTEANKNYTNING				
Slopade arbetsgivaravgifter för nystartsjobb	690	1 380	2 070	
Investeringsstimulans för bostadsbyggande	v-förslag -1 115	-1 250	0	
Skatteavdrag för forskning i mindre företag	v-förslag 0	-200	-200	
Anställningsstöd	v-förslag -1 100	-1 100	-1 100	
Plusjobb	v-förslag -1 400	-700	0	
Utbildningsvikariat	v-förslag -1 200	-600	0	
Vänsterpartiets jobsatsning	v-förslag -13 041	-30 418	-52 560	
Övrigt				
Borttagande av tull på etanol	v-förslag -200	-200	-200	
SUMMA	34 816	26 815	15 045	

Fel! Okänt namn på

(Miljoner kronor)			
Ann.	Differens mot BP07	Differens mot BP07	Differens mot BP07
	2007	2008	2009
Övriga inkomstpåverkande poster			
Utförsäljning av statliga företag	-50 000	-50 000	-50 000
Egenavgifter, arbetslöshetsförsäkringen	-10 000	-10 000	-10 000
Periodiseringar*	-6 900	-500	6 300
SUMMA INKOMSTER	-32 084	-33 685	-38 655

*Periodiseringseffekt av v-förslag om höjd bolagsskatt.

10 Kommunal ekonomi

I ett modernt välfärdsamhälle som Sverige är den offentliga sektorn, eller som man kan kalla den, välfärdssektorn, en avgörande förutsättning för många människors dagliga liv och ekonomi.

Den kommunala sektorn, dvs. verksamheterna i primärkommunerna, landstingen och regionerna, står för huvuddelen av välfärdsproduktionen i Sverige. Eftersom arbetet med vård, omsorg, utbildning och kultur i huvudsak sker genom möten mellan människor är sektorn också arbetskraftsintensiv.

Den offentliga sektorn står för en effektiv och rationell lösning av samhällsreliga behov. Här produceras välfärdstjänster som ger invånarna en god livskvalitet. Via de skattefinansierade gemensamma verksamheterna omfördelas makt och ekonomiska resurser mellan kvinnor och män, mellan högavlönade och lågavlönade och mellan generationerna.

På grund av den maktordning som råder i samhället är den offentliga sektorn särskilt viktig för kvinnors vardag och liv. I kronor är kommunalskatten den mest omfördelade skatten mellan könen. Kvinnor betalar i genomsnitt 51 000 kr om året i kommunalskatt, medan män betalar 73 000 kr. Kvinnor betalar i genomsnitt 2 000 kr om året i statlig skatt och män 10 000 kr.

Den offentliga sektorn utgör också en viktig ekonomisk aktör för den privata företagssektorn. Genom sina köp av varor och tjänster om drygt 400 miljarder kronor om året, företrädesvis hos mindre och medelstora företag, är den offentliga sektorn en viktig motor i samhällsekonomin. De privata företagen är i sin tur beroende av den infrastruktur och service som samhället tillhandahåller, till exempel utbildning, sjukvård och trafiksystem.

Den offentliga sektorns innehåll, kvalitet och utveckling är med andra ord en fundamental faktor för ett modernt välfärdssamhälle. Vänsterpartiet ser stora långsiktiga behov inom välfärden. Vårt ekonomiska mål om full sysselsättning är därför i vår politik överordnat inflationsmålet, och vi förkastar den normpolitik som urholkar offentlig sektor. Full sysselsättning är det avgörande för att kunna tillgodose de framtida välfärdsbehoven.

10.1 Ökad efterfrågan väntar

Efterfrågan på välfärdstjänster bestäms av flera faktorer, bland annat den demografiska utvecklingen och på vilket sätt välfärdsproduktionen är organiserad:

I en marknadsbaserad organisation styrs efterfrågan på välfärdstjänsterna via priset på tjänsten.

I en offentligt finansierad och demokratiskt organiserad välfärd är det människornas behov som styr efterfrågan. Det är denna modell som Vänsterpartiet förespråkar.

Genom den demografiska utvecklingen i Sverige kommer efterfrågan på välfärdstjänster, som till exempel äldreomsorg, att öka. Olika utredningar visar dessutom att en allmänt större efterfrågan är att vänta. Detta ställer krav på planering och god framförhållning från den kommunala organisationen, men framför allt på tillräckliga ekonomiska resurser. Vänsterpartiet anser att det därmed blir nödvändigt med en omfördelning från den privata till den offentliga konsumtionen för att kunna tillgodose efterfrågan och behoven.

En bidragande faktor till att en sådan omfördelning blir nödvändig är att tjänster generellt sett blir dyrare än industriprodukter. Inom till exempel industrin kan produktivetsförbättringar sänka priset på varor, men den typ av tjänster som utförs inom den offentliga sektorn kan inte rationaliseras på samma sätt. En undersköterska kan till exempel inte mata en äldre person dubbelt så snabbt. De ökade resurser som skapas genom produktivetsökningar inom industrisektorn och vissa tjänstesektorer måste därför överföras till den offentliga sektorn.

10.2 Välbehövlig förbättring

De stora nedskärningar som genomfördes under 1990-talet som en del av budgetsaneringen fick långtgående effekter på den kommunala verksamheten och alla dem som är i behov av den. Situationen med en alltmer pressad situation för personalen, som ställdes inför krav på att prestera samma service till lägre kostnad, ledde till höga sjukskrivningstal. Därutöver ökade privatiseringar och utförsäljning av verksamhet i många kommuner och landsting, vilket har lett till minskad demokratisk insyn och att den helhet som är nödvändig för att till exempel vård och omsorg ska fungera har slagits sönder.

Under de senaste åren har kommunsektorns finansiella ställning väsentligt förbättrats, dels som en effekt av tidigare genomförda besparingar, dels genom ökat skatteunderlag och att de ekonomiska tillskotten via statsbudgeten har ökat väsentligt under perioden 2002–2006 bland annat genom Vänsterpartiets medverkan i budgetarbetet.

Fel! Okänt namn

10.3 Reell försämring i den borgerliga regeringens förslag

Den nyttillträdda borgerliga regeringen fullföljer nu i sitt budgetförslag i huvudsak de satsningar som s-v-mp-konstellationen har aviserat och/eller beslutat i 2006 års vårproposition för perioden 2007–2008. Men för år 2009 förespår regeringen oförändrad nivå på anslaget Kommunalekonomisk utjämning, vilket i realiteten och jämfört med beräkningarna i vårpropositionen 2006 är en sänkning av tillskotten till kommunsektorn. Regeringens förslag till nedskärningar i sjuk- och föräldraförsäkringen, försämringen av arbetslöshetsförsäkringen och minskningen av arbetsmarknadsåtgärderna innebär såväl skattebortfall som ökade kostnader för försörjningsstöd för kommunsektorn, vilket inte kompenseras.

Regeringen skriver att dess ambition är att den offentliga sektorn i framtiden ska minska som andel av BNP. Vänsterpartiet har rakt motsatt uppfattning – vi vill att välfärdstjänsterna genom den offentliga sektorn, som är så viktiga för medborgarna, ska öka.

Med regeringens förslag hotas kommunernas ekonomi, vilket kommer att leda till förnyade krav på besparingar inom välfärdssektorn vilket i sin tur främst kommer att drabba lågavlönade och då framför allt kvinnor. Kommunsektorn behöver långsiktiga planeringsförutsättningar, och Vänsterpartiet vill där se en förstärkning, inte hotande nedskärningar. Vänsterpartiet höjer även det generella statsbidraget till kommunerna, med 1 miljard 2008 och 1,5 miljarder 2009.

10.4 Öka välfärden med fler jobb i kommunsektorn

I denna motion presenteras Vänsterpartiets satsning på fler jobb. Den största delen riktas till kommunsektorn. Syftet är att tillgodose uppdämda eftersatta behov och att höja kvalitén i verksamheterna.

Förstärkningen behöver gå utöver det nödvändigaste. Vi siktar på en utveckling där lärartätheten i skolorna är högre, där det finns tid för förebyggande arbete och inte bara vård i efterhand och där alla kan känna en trygghet i att man som äldre kommer att få all hjälp man behöver. Ett modernt välfärdssamhälle behöver också fler arbetstimmar i biblioteken, på fritidsgårdarna, i föreningslivet, i folkbildningen, i kulturverksamheterna och i public service-företagen.

Kommunsektorn är en stor arbetsgivare. De anställda i kommuner och landsting/regioner utgör drygt 29 procent av den totala arbetsmarknaden. Vänsterpartiet vill, som nämnts, att den andelen ska öka. Det ställer stora krav på en god arbetsmiljö och rimliga arbets- och lönevillkor.

För att välfärdssektorn ska bevara det goda förtroende från medborgarna som flera mätningar visar måste kvaliteten ständigt utvecklas. Det sker främst genom att antalet anställda motsvarar det faktiska behovet, men det kräver också att brukarna av välfärdstjänsterna ges ett inflytande över verksamheten. Mycket viktigt är också kontinuitet i arbetet, vilket kräver stabila heltids- och

Fel! Okänt namn på

tillsvidareanställningar. Goda anställningsvillkor för personalen är en av de viktigaste kvalitetsfrågorna för samhällsservicen. Olika former av brukarinflytande måste prövas, där anställda och brukare gemensamt formulerar mål och innehåll i verksamheten. Att mäta kvalitet och effektivitet i välfärdsektorn kan dock inte ske via metoder hämtade från det privata näringslivet som har vinstmaximering i fokus. Mer forskning och metodutveckling krävs för att värdera och utveckla välfärdsarbetets unika karaktär.

10.5 Uppvärdera kvinnors arbete

Välfärdsarbetet i den kommunala sektorn är kvinnodominerat. Dessvärre är det också i huvudsak en låglönessektor. En uppvärdering av detta viktiga arbete måste göras. Det kan ske dels genom utveckling och demokratisering av arbetsorganisationen, så att erfarenhet och kompetens bättre tillvaratas, dels genom att lönerna höjs.

Genom förslag i denna motion anvisar vi ekonomiska medel för att uppnå en höjning av kvinnors löner, men framför allt är det en strukturförändring som måste till för att kvinnors ställning på arbetsmarknaden ska stärkas. Den skulle också leda till ökad efterfrågan på kvinnors arbetskraft och därmed möjliggöra en ökning av kvinnors löner även inom den privata sektorn.

Sammantaget gör Vänsterpartiet stora satsningar på att föra över medel via statsbudgeten till utrymme för offensiva satsningar i kommunsektorn, utöver det som skapas av förbättrade egna finanser inom denna sektor och utöver transfereringar med grund i finansieringsprincipen:

	<u>2007</u>	<u>2008</u>	<u>2009</u>
Skattekreditering för jobsatsning	13,0	30,4	52,6
Generell höjning av anslaget till kommunalekonomisk utjämning i samband med jobsatsning		1,0	1,5
Viktat statsbidrag för att höja kvinnors löner	2,0	2,0	3,0
Summa	15,0	33,4	57,1

Fel! Okänt namn på

11 Utgiftsområden

Vänsterpartiet föreslår att följande ramar fastställs för de olika utgiftsområdena (förslag 2007, beräknat 2008 och 2009):

Utgiftsområde	Vänsterpartiets förslag			Differens mot proposition		
	2007	2008	2009	2007	2008	2009
1 Rikets styrelse	10 699	10 617	10 803	23	-43	-43
2 Samhällsekonomi och finansförvaltning	12 020	11 214	11 703	147	-8	-8
3 Skatt, tull och exekution	9 400	9 295	9 462	75	75	75
4 Rättsväsendet	30 720	30 781	31 427	-34	-886	-886
5 Internationell samverkan	1 498	1 510	1 515			
6 Försvar samt beredskap mot sårbarhet	40 223	38 650	39 175	-3 941	-6 627	-7 901
7 Internationellt bistånd	26 657	29 649	31 140			
8 Migration	5 215	4 589	4 537	182	-308	-308
9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg	48 832	59 964	61 550	1 927	8 618	9 188
10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp	127 335	130 506	134 900	4 980	6 520	7 340
11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom	44 202	44 677	45 222	0	1 120	2 250
12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn	63 923	66 234	68 131	1 292	2 252	2 353
13 Arbetsmarknad	74 743	72 784	67 083	8 093	13 636	9 148
14 Arbetsliv	1 261	1 280	1 280	-100	123	154
15 Studiestöd	23 996	24 383	25 467	3 282	3 492	3 535
16 Utbildning och universitetsforskning	46 377	48 615	48 336	2 163	2 134	398
17 Kultur, medier, trossamfund och fritid	10 881	10 862	11 086	742	813	778
18 Samhällsplan., bostadsförsörjn., byggande, konsumentpol.	7 692	7 894	5 207	1 962	2 534	200
19 Regional utveckling	3 238	3 336	3 433	75	25	0
20 Allmän miljö- och naturvård	5 049	5 151	5 299	434	523	919
21 Energi	1 746	1 879	1 979	-963	-643	-38
22 Kommunikationer	35 604	36 949	38 200	1 690	2 010	2 510
23 Jord- och skogsbruk, fiske med anslutande näringar	18 049	17 836	17 651	48	96	98
24 Näringsliv	4 309	4 513	4 585	180	180	180
25 Allmänna bidrag till kommuner	73 611	79 810	82 530	762	2 576	5 296
26 Statsskuldsräntor m.m.	43 170	42 130	45 430		1 140	2 630

Fel! Okänt namn på

<i>Utgiftsområde</i>	<i>Vänsterpartiets förslag</i>			<i>Differens mot proposition</i>		
	<i>2007</i>	<i>2008</i>	<i>2009</i>	<i>2007</i>	<i>2008</i>	<i>2009</i>
27 Avgiften till Europeiska gemenskapen	28 908	31 538	21 299			
Minskning av anslagsbehållningar	-329	4 675	3 833			
Summa utgiftsområden	799 028	831 299	832 233	23 018	39 352	37 867
<i>Summa utgiftsområden exkl. statskuldsräntor</i>	<i>755 858</i>	<i>789 189</i>	<i>786 833</i>	<i>23 018</i>	<i>38 212</i>	<i>35 237</i>
Ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten	189 379	202 396	216 492			
Takbegränsade utgifter	945 237	991 585	1 003 325	23 018	38 212	35 237
<i>Budgeteringsmarginal</i>	<i>3 763</i>			<i>-12 018</i>		
Utgiftstak för staten	949 000			11 000		

11.1 UO 1 Rikets styrelse

Regeringen vill avsluta kompetensväxlingsprogrammet i förtid – något som Vänsterpartiet motsätter sig. Kompetensväxlingsprogrammet är en satsning som gynnar unga akademiker, då företrädesvis kvinnor. Vidare kräver Vänsterpartiet ett sparbetning på hovstaten på cirka 10 procent för år 2007 och att riksdagsledamöternas arvoden minskas avsevärt och knyts till ett prisbasbelopp. Vi föreslår också att de ekonomiska bidragen till organisationer som företräder de nationella minoriteterna får ett ökat bidrag med 5 miljoner kronor. Den insyn och kontroll som i dag finns över polisens hemliga tvångsmedelsanvändning är inte tillräcklig. Vi föreslår att en tvångsmedelsnämnd inrättas. Se även motionen Utgiftsområde 1 Rikets styrelse, K335.

11.2 UO2 Samhällsekonomi och finansförvaltning

Regeringen har aviserat en uppstramning av den statliga byråkratin, genom förslag om nedläggning av ett antal myndigheter och kraftigt minskade anslag till andra. Ansatsen är i sig lovvärd. Regeringens val av myndigheter uppvisar dock en tydlig ideologisk agenda. Regeringen har inga planer på en översyn av de myndigheter som bedriver sin verksamhet utifrån en tydligt marknadsliberal agenda. Detta gäller till exempel en del av den verksamhet som bedrivs av Konjunkturinstitutet och Nämnden för offentlig upphandling. Vänsterpartiet föreslår neddragning av ramanslaget till dessa myndigheter med fem respektive tre miljoner kronor. Regeringen vill snabbt fasa ut stöd till generationsväxling inom statliga verksamheter. Vänsterpartiet avvisar detta och tillför därför extra medel. Se även motionen Utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning, Fi242.

Fel! Okänt namn

11.3 UO3 Skatt, tull och exekution

De mål för politikområdet Skatt, tull och exekution som den dåvarande riksdagen beslöt om med anledning av 2006 års budgetproposition bör ligga fast. Medborgares och företags förtroende för skattesystemet och Skatteverket bygger på att regelverk och handlägningsprocedurer är rationella, tydliga och förståeliga. Regelförenklingar är därför av största vikt för såväl enskilda som företag och för det interna arbetet inom Skatteverket. Vänsterpartiet anser att Skatteverkets anslag bör tillföras medel som säkerställer att myndigheten även fortsättningsvis kan erbjuda en bra service till allmänhet och företag. Se även motionen Utgiftsområde 3 Skatt, tull och exekution, Sk289.

11.4 UO4 Rättsväsendet

Hösten 2005 enades Vänsterpartiet, Socialdemokraterna och Miljöpartiet bland annat om ramförstärkningar av rättsväsendet för UO4 för 2007 och 2008. Dessa förstärkningar behålls, med få undantag. Vidare föreslår Vänsterpartiet omfattande förstärkningar av Kriminalvården, till största delen beroende på återinförd villkorlig halvtidsfrigivning. Även anslaget Rättsliga biträden m.m. förstärks betydligt. Vi föreslår en större satsning på Ekobrottsmyndigheten än vad regeringen gör samt pengar till utbildningsinsatser kring sexualiserat våld inom Polisorganisationen, Åklagarmyndigheten och Sveriges Domstolar. Fångombudsmannen införs som ett nytt anslag. Se även motionen Utgiftsområde 4 Rättsväsendet, Ju340.

11.5 UO5 Internationell samverkan

Vänsterpartiet föreslår inga förändringar på detta utgiftsområde.

11.6 UO6 Försvar samt beredskap mot sårbarhet

Vänsterpartiet avvisar regeringens förslag att utöka resurserna till de internationella insatserna. Vänsterpartiet föreslår dessutom besparingar när det gäller materielbeställningar och all verksamhet som i de olika anslagen syftar till främjande av svensk vapenexport. Vidare föreslås ökade resurser på Försvarsmaktens jämställdhetsintegrering. Se även motionen Utgiftsområde 6 Försvar samt beredskap mot sårbarhet, Fö214.

11.7 UO7 Internationellt bistånd

Det är utmärkt att den nya regeringen liksom tidigare majoritet håller fast vid enprocentsmålet i biståndsbudgeten. Vi vill dock rikta kritik mot att det inom denna ram ingår skuldavskrivningar och flyktingmottagande, som vi inte betraktar som bistånd. Mer om detta i motionen Kvalitet i biståndet, U228.

11.8 UO8 Migration

Vänsterpartiets viktigaste krav inom detta område handlar om att genomföra en amnesti för dem som fått avslag på den tillfälliga asyllag som gällde mellan 15 november 2005 och 31 mars 2006. Denna reform innebär en kraftig besparing för Migrationsverket under de närmaste åren. Vi föreslår också en nödvändig höjning och värdesäkring av dagersättningen för asylsökande samt en utvidgning och förstärkning av asylsökandes rätt till sjukvård. Vidare föreslår vi att bostadsersättningen vid eget boende ska återinföras och höjas jämfört med tidigare nivå. Vi föreslår att satsningar på att höja kvaliteten på Migrationsverkets grundutredningar ska genomföras utan att riskera kvaliteten i domstolsförfarandet. För att värna humaniteten och rättssäkerheten i asylprocessen föreslår vi även minskningar av kostnaderna för förvarstagande, avvisingar och utvisningar. Se även motionen Utgiftsområde 8 Migration, Sf285.

11.9 UO9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg

När det gäller tandvården har Vänsterpartiet medverkat till att det tagits ett steg mot ett generellt högkostnadsskydd genom införande av högkostnadsskydd för dem som fyllt 65 år. Vänsterpartiet föreslår nu ett system med kraftigt subventionerade tandhälsobesök samt ett högkostnadsskydd som ger mer stöd ju högre kostnaderna blir. Eftersom det tar tid att förbereda en så omfattande reform föreslås den träda i kraft fullt ut först 2008. Tyvärr går det alldeles för långsamt att uppnå målen i den nationella handlingsplanen för handikappolitiken. Därför har Vänsterpartiet föreslagit att 750 miljoner kronor avsätts årligen för att stimulera tillgänglighetsutvecklingen. Vi föreslår också viktiga förbättringar inom områdena färdtjänst, riksfärdtjänst och vad gäller bilstödet för funktionshindrade. Handikapporganisationerna bör få ökat stöd. Vänsterpartiet vill ge ytterligare stöd till kvinnor som utsätts för mäns våld genom ett bidrag till utveckling av resursjourer för kvinnor som utsatts för mäns våld, men som också har andra problem såsom missbruk eller psykiska funktionshinder. Vi vill också inrätta ett nationellt resurscentrum mot prostitution och en jämställdhetsenhet på Socialstyrelsen. En stor satsning görs på utbildningsinsatser för anställda inom socialtjänsten och bland personal som arbetar med funktionshindrade, vad gäller sexualiserat våld. Vi avsätter medel för projekt inom förlossningsvården i glesbygd. Regeringens satsning på den psykiatriska hälso- och sjukvården är otillräcklig och därför avsätter vi ytterligare resurser på det området. Vi vill också se ett starkare och mer regionalt grundat folkhälsoarbete och föreslår att det inrättas regionala folkhälsocenter i alla sjukvårdsregioner. Vidare vill Vänsterpartiet förbättra stödet för dem som är i behov av speciallivsmedel samt införa gratis receptbelagda läkemedel för barn. Dessa förbättringar föreslås träda i kraft 2008. Se även motionen Utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg, So439.

Fel! Okänt namn

11.10 UO10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp

Regeringen har i budgetpropositionen föreslagit en rad genomgripande förändringar och kraftiga nedskärningar på sjukförsäkringens område. Vänsterpartiet avvisar dessa försämringar och även tanken på att försämringar i trygghetssystemen för sjuka och arbetslösa skulle leda till stärkt närvaro på arbetsmarknaden. Vi avvisar därmed förslaget om sänkt tak i sjukförsäkringen och den föreslagna sänkningen av sjukpenningen. Vi avvisar vidare förslaget om sänkt sjukpenning för arbetslösa och det förslag om sänkt antagandeinkomst för personer som uppbär sjuk- och aktivitetsersättning, vilket skulle leda till en sämre framtida pension för denna grupp. Vi lämnar också förslag som syftar till att stärka försäkringen och att förbättra de ekonomiska villkoren inte minst för de mest utsatta. Vi föreslår en stegvis höjning av sjuk- och aktivitetsersättningen (förtidspensionen) till 67 procent. Vi föreslår också att bostadstillägget för personer med sjuk- och aktivitetsersättning 2007 ska höjas till samma nivå som den som föreslås för ålderspensionärer. Det innebär en höjning av ersättningsnivån från 91 till 93 procent samt en höjning av hyrestaket till 5 000 kr. Vi föreslår dessutom en fortsatt stegvis höjning kommande år till 95 procent 2009 för bägge grupperna. Vidare föreslår vi att karensdagen ska slopas från 2008 och vi avvisar de besparingar som regeringen anger på grund av omfattande aviserade åtgärder för att bekämpa fusk. Se även motionen Utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp, Sf286.

11.11 UO11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom

Vänsterpartiet lämnar inom detta utgiftsområde förslag för att stärka villkoren hos de pensionärer som har det sämst ställt. Många av dessa pensionärer är kvinnor. Vi föreslår att garantipensionen ska höjas från och med 2008 och anvisar 1 miljard kronor för detta 2008 och 2 miljarder kronor 2009. Vi föreslår också en fortsatt höjning av bostadstillägget till pensionärer till 95 procent och anvisar för detta 120 miljoner 2008 och 250 miljoner 2009. Se även motionen Rättvist pensionssystem, Sf220.

11.12 UO12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn

Vänsterpartiet föreslår inom detta utgiftsområde att en individualisering av föräldraförsäkringen genomförs 2008. Vi förslår också en höjning av underhållstödet med 200 kronor från 2007 samt att stödet samtidigt värdesäkras i förhållande till prisutvecklingen genom att det indexeras. Vänsterpartiet avvisar vidare de av regeringen föreslagna förändringar inom sjukförsäkringen vilka innebär sänkningar av utbetalda ersättningar inom den tillfälliga föräldrapenningen och havandeskapspenningen. Vi avvisar även de besparingar som regeringen anger påverka utgiftsområdet på grund av omfattande avise-

rade åtgärder för att bekämpa fusk. Se även motionen Utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn, Sf287.

11.13 UO13 Arbetsmarknad

Vänsterpartiet föreslår i denna motion en kraftig jobbsatsning, vilket minskar arbetslösheten och självklart också omfattningen av utgifter under utgiftsområde 13. Mer om detta i det avsnitt i denna motion som särskilt handlar om jobbsatsningen. Vänsterpartiet avvisar däremot regeringens förslag om nedskärningar som motsvarar 70 000 platser i arbetsmarknadspolitiska åtgärder. Vi räknar med att färre platser kommer att behövas totalt i arbetsmarknadspolitiska åtgärder som en effekt av våra jobbsatsningar, men vi anser att anslagen bör ligga kvar på en hög nivå, eftersom vi vill satsa på mer kvalificerade åtgärder som arbetsmarknadsutbildningar och mindre på billigare, mindre effektiva åtgärder som sprids ut på alla arbetslösa. Det kommer dessutom, även med en högre sysselsättningsgrad, även framöver att behövas särskilda insatser för långtidsarbetslösa som har svårt att komma tillbaka till arbetsmarknaden. Vi avser därför att behålla anställningsstöden, utbildningsvikariaterna och plusjobben. De två senare stödformerna ska fasas ut fram till år 2009. Vi avvisar de föreslagna nedskärningarna i arbetslöshetsförsäkringen vilka sammantaget leder till att försäkringen blir sämre, dyrare och mer orättvis. De aviserade förändringarna kommer att resultera i att avgifterna för medlemskap i fackförening och a-kassa femdubblas, att arbetslöshetsförsäkringens legitimitet urholkas samt att de lägre ersättningsnivåerna sätter en press på de lägsta lönerna nedåt. Följden av regeringens nedskärningar och aviserade politik kan bli att många löntagare lämnar sin fackförening på grund av ekonomiska skäl. En sådan utveckling skulle försvaga fackföreningarna och vanliga löntagare. På sikt innebär det att maktbalansen på arbetsmarknaden förskjuts till arbetsgivarnas fördel och att den svenska modellen med relativt jämnstarka parter undermineras. Vi satsar istället på höjt tak och höjt grundbelopp i a-kassan och aktivitetsstödet från den 1 juli 2007 respektive den 1 januari 2008. Bara genom kvalitetsförbättringar kan vi försvara den solidariskt skattefinansierade arbetslöshetsförsäkringen som i dag är på väg att urholkas. Vänsterpartiet begär i likhet med LO, TCO, Saco och Arbetslöshetskassornas Samorganisation att regeringen ska tillsätta en utredning om konsekvenserna av de aviserade förändringarna i arbetslöshetsförsäkringen innan en proposition om arbetslöshetsförsäkringen lämnas till riksdagen. När det gäller integrationspolitiken avvisar vi regeringens förslag om att snabbavveckla Integrationsverket till den 1 juli 2007. Vi föreslår en omfattande satsning på kommunersättningar vid flyktigmottagande främst till följd av förslag om generell amnesti i asylprocessen för dem som sökt och fått avslag på den tillfälliga asyllagen. Utöver detta föreslår vi en ökning av kommunersättningen för att bättre än i dag motsvara de reella kostnader som ett fullgott mottagande medför. Vi föreslår vidare att antidiskrimineringsbyråerna ges ökade medel och att storstadspolitiken ska fortsätta att vara ett eget politikområde. Vi aviserar också satsningar på skyddat boende och fortsatta bidrag till

Fel! Okänt namn på

Centrum mot rasism från 2008. Se även motionen Utgiftsområde 13 Arbetsmarknad, A347.

11.14 UO14 Arbetsliv

Vi avvisar regeringens förslag om nedskärningar på Arbetsmiljöverket, om att avskaffa anslaget för bland annat arbetsmiljöutbildning för fackligt förtroendevalda och avveckling av Arbetslivsinstitutet. Regeringens förslag att avveckla en stor del av det förebyggande arbetsmiljöarbetet och istället koncentrera arbetet på hårdare tag mot påstått fusk bland de sjukskrivna, är att bortse från kopplingen mellan arbetsmiljö och ohälsa. Vi ökar istället anslagen till regionala skyddsombud och för tillsyn. Vi föreslår ökade anslag till JämO för att ge myndigheten större utrymme att bedriva proaktivt och uppföljande arbete. Vi avvisar regeringens ökade anslag till Särskilda jämställdhetsåtgärder. Regeringens anslag på denna post är inte närmare preciserat, utan har karaktären av hopsamlingsplats för de pengar regeringen skär ner på bland annat Arbetsmiljöverket och Arbetslivsinstitutet. Vi gör istället på ett flertal andra utgiftsområden omfattande satsningar bland annat på att höja kvinnors löner, individualiserad föräldraförsäkring, anslag till genusforskning och ett omfattande skyddspaket för våldsutsatta kvinnor och barn. Se även motionen Utgiftsområde 14 Arbetsliv, A302.

11.15 UO15 Studiestöd

Studiemedlen har förlorat i värde och täcker inte längre många studenters levnadsomkostnader. I den ekonomiska vårpropositionen för 2006 höjdes studiemedlen med 300 kr/månad. Nu föreslår vi att studiemedlen ska höjas med ytterligare 1 200 kr/månad från och med 2007. Den kraftiga höjning som vi anslår medel till, är egentligen ett nödvändigt återställande av studenternas villkor. Vi avser att återkomma med förslag om att höja bidragsdelen av studiemedlet i förhållande till lånedelen. Rekryteringsbidraget kan erhållas av den som har fyllt 25 år, är arbetslös, riskerar arbetslöshet eller är funktionshindrad samt har en kort tidigare utbildning. Regeringen föreslår nu att detta bidrag avskaffas. Vänsterpartiet anser att rekryteringsbidraget är viktigt för att höja utbildningsnivån för dem med kortast utbildning, och som därmed har störst behov, och föreslår att rekryteringsbidraget bibehålls. Se även motionen Utgiftsområde 15 Studiestöd, Ub333.

11.16 UO16 Utbildning och universitetsforskning

Vänsterpartiet avvisar regeringens förslag om mer pengar till nationella prov och för att införa ett nytt betygssystem. Vad gäller regeringens förslag om fortbildning och forskning för lärare samt utbildning av obehöriga lärare är vi i princip positiva till denna ambition, men vi anser att det är universitet och högskolor som ska ha ansvar för detta och att pengarna ska fördelas till denna

sektor, vilket vi också gör. De medel som avsattes 2002 för att stärka flickors självförtroende gick i mycket liten utsträckning till projekt som innefattade feministiskt självförsvar trots att det var ett av huvudsyftena. Vi avsätter därför totalt 5 miljoner kronor för att stärka arbetet med feministiskt självförsvar ute på skolorna. Vi vill bevara vuxenutbildningens plats inom utbildningssystemet, medan regeringen har överfört den till utgiftsområde 25.

Regeringens förslag att minska det statliga bidraget till den kommunala vuxenutbildningen med 600 miljoner kronor är ett stort steg bort från principen om allas rätt till utbildning, och vi tillbakavisar därför detta förslag. Vidare vill Vänsterpartiet skapa en ny myndighet för vuxnas lärande genom att slå samman Nationellt centrum för flexibelt lärande, Myndigheten för kvalificerad yrkesutbildning, Valideringsdelegationen samt den del av Myndigheten för skolutveckling som ansvarar för vuxenutbildningen. För att förtydliga statens ansvar för att tillhandahålla en fungerande infrastruktur för studie på distans föreslår vi att staten övertar ansvaret för finansieringen av kommunala lärcentrum. Regeringen föreslår att den ökning av antalet högskoleplatser 2007, som beslutades i budgetpropositionen för 2006 ska dras in. Vi anser att dessa platser behövs vid högskolan, inte minst med anledning av att vi föreslår en förlängning av vissa examina vid lärarutbildningen. Vi vill stärka forskningsanknytningen vid högskolornas grundutbildning genom att dels höja anslagen till både grundutbildning och forskning för att lärare vid högskolan, främst lektorer, ska få ökade möjligheter att bedriva egen forskning. Samtidigt vill vi skapa förutsättningar för att höja andelen disputerade lärare vid högskolan, inte minst vid lärarutbildningarna. Se även motionen Utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning, Ub334.

11.17 UO17 Kultur, medier, trossamfund och fritid

Vänsterpartiet begär inom utgiftsområde 17 en kraftig förstärkning av kultursatsningarna. Det gäller barnkultursatsningar och det gäller scenkonstens pensioner, den fria scenkonsten och ett förverkligande av det handlingsprogram för dansen som Kulturrådet lagt fram. Det fria inträdet på museerna ska bevaras, mångkulturåret följas upp och de nationella minoriteternas kulturanslag ökas kraftigt. Folkbildning, amatörkultur och kollektivverkstäder för konstnärer är andra områden vi lyfter fram liksom att idrotten successivt ska göras oberoende av spelvinster. Se även motionen Utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid, Kr279.

11.18 UO18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning, byggande, konsumentpolitik

Vänsterpartiet föreslår en fortsatt satsning på en ökad nyproduktion av hyresrätter. Dagens sammanlagda produktionsstöd förlängs till och med utgången av 2008, med ett utökat stöd till investeringsbidrag för hyresrätter och ytterligare satsningar för investeringsstimulanserna i form av momsnedläggning, på

Fel! Okänt namn på

tillsammans drygt 200 miljoner kronor utöver det som anvisades i vårbudgetpropositionen. Vi avser att återkomma med ett nytt långsiktigt förslag om bostadsfinansieringen, som ska träda in efter 2008. Målet är att främja såväl nyproduktion som ombyggnation av hyresrätter. Framtida förslag ska inte innebära försämringar gentemot dagens sammantagna stöd. För att ytterligare öka produktionen av hyresbostäder, i områden med brist på sådana, anvisar vi ett nytt anslag med syftet att styra medel mot marksanering i tätorter till byggande av flerbostadshus med hyresrätt. Vidare vill vi främja tillkomsten av fler spekulationsfria boendeformer och inrättar en nationell samordnare för kooperativa hyresrättsföreningar. Inom konsumentpolitiken anvisas ett nytt anslag till kommunerna för konsumentvägledare. Vi utökar vidare Konsumentverkets anslag i syfte att införliva konsumentföreningen läkemedel och hälsa (Kilen). Se även motionen Utgiftsområde 18 Samhällsplanering, byggande samt konsumentpolitik, C334.

11.19 UO19 Regional utveckling

Vänsterpartiet har varit pådrivande för att de regioner som drabbas särskilt hårt av försvarsomställningsbeslutet skulle få ersättningsjobb genom omlokalisering av statliga myndigheter. I den pågående omlokaliseringsplanen riktas arbetstillfällena till Östersund, Arvidsjaur, Karlstad/Kristinehamn och Gotland. Vänsterpartiet föreslår en förlängning av omställningsprogrammet och att nya medel tillförs för 2007. Vänsterpartiet avvisar regeringens förslag att minska UO 19 med 300 miljoner kronor för 2007 i syfte att avskaffa Regionalt förhöjt grundavdrag. Vänsterpartiet menar att förhöjt grundavdrag ska finnas ytterligare ett år i avvaktan på att beslut om ytterligare sänkning av nedsatt skattesats från 20,1 öre sänks till 17,1 öre för vissa län och kommuner träder ikraft från och med 2008. Se även motionen Utgiftsområde 19 Regional utveckling, N311.

11.20 UO20 Allmän miljö- och naturvård

Vänsterpartiet vill ha en snabbare energiomställning. Inom utgiftsområdet gör vi det genom en satsning på klimatinvesteringsprogrammet (Klimp) och höjer dessa anslag till cirka 700 miljoner kronor per år 2007–2009. En särskild ”trafik-klimp” bör införas, med riktade och kraftiga miljöinsatser inom transportsektorn. Vänsterpartiet anser att det är beklagligt att regeringen till år 2009 vill slopa bidraget. Vi satsar här även på den biologiska mångfalden både på land och i havet. För att kunna höja målet för skyddad skog tillskjuter vi 100 miljoner kronor till naturreservatsbildningar. Den biologiska mångfalden i havsmiljön stärker vi genom att vi satsar 44 miljoner kronor på åtgärder enligt aktionsplanen för havsmiljön, test av syresättningsprojekt i Östersjön m.m. Vi avsätter även extra medel för klimatforskning och forskning om ekologiska effekter av genmodifierade organismer. Se även motionen Utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård, MJ318.

11.21 UO21 Energi

Vänsterpartiet vill öka tempot i energiomställningen. Därför föreslår vi ökade anslag för energiforskning och effektivare energianvändning med 100 miljoner kronor. I nu gällande regler enligt budgetproposition 2006 finns möjlighet till skattereducering för energieffektiviseringar i offentliga lokaler, konvertering från direktverkande elvärme, installation av solvärme i kommersiella lokaler, installation av energieffektiva fönster m.m. i småhus och insatser för effektivare energianvändning. I förslag till budgetproposition för 2007 har detta tagits bort och ersatts med anslag under utgiftsområde 21. Vårt förslag är att dessa senare anslag tas bort, och vi vill fortsätta med möjlighet till skattereduceringar i stället. Se även motionen Utgiftsområde 21 Energi, N313.

11.22 UO22 Kommunikationer

Vänsterpartiet avvisar regeringens förslag till neddragningar av Banverkets anslag med totalt 210 miljoner kronor. För att minska tågförseningar, höja kvaliteten och få fler att ta tåget, vill vi under en treårsperiod avsätta 2 250 miljoner kronor till ökat banunderhåll. Vi avsätter också 1 000 miljoner kronor för att rädda nedläggningshotade bansträckor. Vi vill utöka sjöfartens kapacitet in och ut från Mälaren och avsätter resurser som möjliggör en utbyggnad av Södertälje sluss. Inom kollektivtrafiken avsätter vi under treårsperiod 2 250 miljoner kronor för att ge den lokala och regionala kollektivtrafiken möjlighet att utvecklas under långsiktigt stabila förutsättningar. Vi anser att staten ska stödja forskning och uppförande av pilot- och demoanläggningar som tillverkar förnybara drivmedel och avsätter därför 100 miljoner kronor till ett forsknings-, utvecklings- och demonstrationsprogram. Till sist vill vi minska den digitala klyftan i samhället genom att ge Folkbildningsförbundet i uppdrag att starta ett informations- och utbildningsprojekt som ska aktivera de människorna som inte har tillgång till eller av olika anledningar inte använder sig av Internet. Se även motionen Utgiftsområde 22 Kommunikationer, T441.

11.23 UO23 Jord- och skogsbruk, fiske med anslutande näringar

För att värna den biologiska mångfalden i skogen satsar Vänsterpartiet under detta utgiftsområde pengar på naturvårdsavtal och biotopskyddsområden. Skogsstyrelsen får ökade resurser för ökade satsningar på Gröna jobb. För att uppnå miljökvalitetsmålen och produktionsmålet inom skogssektorn är en utökad rådgivning och information från skogsvårdsorganisationen m.m. nödvändiga. Vi menar att den nödvändiga rådgivning som Skogsstyrelsen ska tillhandahålla bör betalas av skogsägarna och föreslår därför återinförande av skogsvårdsutgiften. Om vi lyckas uppnå livskraftiga stammar av de stora rovdjuren så gynnar det den övriga biologiska mångfalden. Att förebygga angrepp på rovdjur har stor betydelse för att vi ska nå en ökad acceptans hos

Fel! Okänt namn på

djurägare. Vi vill stärka det förebyggande arbetet mot angrepp med 10 miljoner kronor per år under perioden. Slutligen avvisar vi med kraft regeringens förslag att lägga ned Djurskyddsmyndigheten. Den föreslagna införlivningen av djurskyddsfrågorna under Jordbruksverket osynliggör dessa viktiga frågor, och uppbyggd kompetens riskerar att försvinna. Se även motionen Utgiftsområde 23 Jord- och skogsbruk, fiske m.m., MJ315.

11.24 UO24 Näringsliv

Små och medelstora företag står för en stor del av tillväxten i Sverige. De är viktiga för att förnya näringslivet och trygga vår framtida ekonomi och sysselsättning. Små företag kan ge många nya jobb – och de kan lättare vara flexibla och möta nya krav än stora företag. För att ytterligare stärka små företags konkurrenskraft och utveckling vill Vänsterpartiet avsätta 100 miljoner kronor per år – under de tre kommande åren – för utveckling av kunskapsinnehållet i processer och produkter. Att stödja små och medelstora företags exportmöjligheter är en investering i framtida exportinkomster och nya arbetstillfällen. Vänsterpartiet avsätter ytterligare 80 miljoner per år under kommande period. Se även motionen Utgiftsområde 24 Näringsliv, N312.

11.25 UO25 Allmänna bidrag till kommuner

Vänsterpartiet föreslår i denna budgetmotion omfattande satsningar på jobb i kommunerna. Under utgiftsområde 25 planeras även ett extra stöd för denna satsning, för att bidra till täckningen av omställningskostnader. Detta generella stöd uppgår till 1 miljard kronor år 2008 och 1,5 miljarder kronor år 2009. Vidare ingår vissa förändringar på utbildningsområdet, framför allt en reform för att ge elever frukost i grundskolan. Inom utgiftsområdet föreslås också ett viktat statsbidrag för höjning av löner för kvinnor i offentlig sektor. Systemet ska gynna de kommuner som uppnår resultat i arbetet med att utjämna löneskillnaderna mellan män och kvinnor. För detta avsätts 10 miljarder kronor under mandatperioden. Se även motionen Utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner, Fi258.

11.26 UO26 Statsskuldsräntor m.m.

På grund av de saldiförändringar som blir effekten av Vänsterpartiets politik, främst avvisande av regeringens förslag till utförsäljningar av statliga företag, beräknas statsskuldsräntorna bli 1,1 miljarder respektive 2,6 miljarder kronor högre 2008 respektive 2009.

Fel! Okänt namn på

Stockholm den 31 oktober 2006

Lars Ohly (v)

Marie Engström (v)

Elina Linna (v)

Kent Persson (v)

Ulla Andersson (v)

Wiwi-Anne Johansson (v)

Peter Pedersen (v)

Alice Åström (v)